

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA POSLOVANJA DOBAVITELJEV PLINA V SLOVENIJI V
OBDOBJU 2009 -2014**

Ljubljana, junij 2017

ANA ROLIH

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Ana Rolih, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Analiza poslovanja dobaviteljev plina v Sloveniji v obdobju 2009-2014, pripravljene v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Nevenko Hrovatin.

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta(-ke): _____

KAZALO

UVOD	1
1 PROCES LIBERALIZACIJE TRGA Z ZEMELJSKIM PLINOM V SLOVENIJI	2
1.1 Prvi zakonodajni sveženj	3
1.2 Drugi zakonodajni sveženj	3
1.3 Tretji zakonodajni sveženj.....	4
2 ANALIZA SLOVENSKEGA TRGA Z ZEMELJSKIM PLINOM	7
2.1 Zgodovinski pregled razvoja trga z zemeljskim plinom	7
2.2 Udeleženci na trgu z zemeljskim plinom	7
2.2.1 Nabavni viri zemeljskega plina	8
2.2.2 Agencija za energijo	9
2.2.3 Operater prenosnega sistema zemeljskega plina	9
2.2.4 Operaterji distribucijskega sistema	11
2.2.5 Odjemalci	13
2.2.6 Dobavitelji zemeljskega plina	16
3 PREDSTAVITEV IN ANALIZA POSLOVANJA DOBAVITELJEV ZEMELJSKEGA PLINA V SLOVENIJI.....	19
3.1 Podatki in vzorec	19
3.2 Značilnosti podjetij vključenih v vzorec	20
3.2.1 Geografska porazdelitev dejavnosti	20
3.2.2 Starost podjetij.....	21
3.2.3 Velikost podjetij	21
3.2.4 Vrsta dejavnosti.....	22
3.3 Analiza poslovanja	23
3.3.1 Kazalniki plačilne sposobnosti.....	24
3.3.1.1 Kratkoročni koeficient likvidnosti.....	24
3.3.1.2 Pospešeni koeficient likvidnosti	25
3.3.2 Kazalniki donosnosti	25
3.3.2.1 Dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja.....	26
3.3.2.2 Neto prodajna marža.....	27
3.3.2.3 Čista donosnost kapitala	27
3.3.2.4 Čista donosnost sredstev.....	28
3.3.3 Kazalniki obračanja	28
3.3.3.1 Koeficient obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev.....	29
3.3.3.2 Koeficient obračanja sredstev	29
3.3.4 Kazalniki financiranja	30
3.3.4.1 Delež dolgov v financiranju	30

3.3.4.2	Delež kapitala v financiranju.....	31
4	ANALIZA ODVISNOSTI USPEŠNOSTI POSLOVANJA OD ZNAČILNOSTI	
	PODJETIJ	31
4.1	Predstavitev metode razvrščanja v skupine.....	31
4.1.1	Vrste metod razvrščanja v skupine	32
4.1.1.1	Hierarhične metode razvrščanja	32
4.1.1.2	Ne-hierarhične metode razvrščanja	32
4.1.1.3	Geometrijske metode razvrščanja	33
4.1.2	Merjenje podobnosti	33
4.2	Predstavitev rezultatov analize.....	33
4.2.1	Izbrana metoda razvrščanja in merjenja podobnosti.....	33
4.2.2	Drevo združevanja in razdelitev v skupine	33
4.2.3	Primerjava srednjih vrednosti	35
4.2.4	Analiza izbranih kazalnikov.....	37
4.2.4.1	Pospešeni koeficient likvidnosti.....	37
4.2.4.2	Neto prodajna marža	38
4.2.4.3	Čista donosnost kapitala.....	39
4.2.4.4	Čista donosnost sredstev	39
4.2.4.5	Delež dolgov v financiranju	40
4.2.4.6	Delež kapitala v financiranju.....	41
4.3	Analiza značilnosti podjetij.....	42
4.3.1	Geografska porazdelitev dejavnosti	42
4.3.2	Starost podjetij.....	43
4.3.3	Velikost podjetij	44
4.3.4	Vrsta dejavnosti.....	45
5.	ODGOVORI NA RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN OMEJITVE	
	RAZISKAVE	47
5.1	Odgovori na raziskovalna vprašanja	47
5.2	Omejitve raziskave.....	51
	SKLEP.....	51
	PRILOGE	
	KAZALO TABEL	
	Tabela 1: Uvoz zemeljskega plina na slovenski trg v obdobju 2009–2014 v GWh	8
	Tabela 2: Tržni deleži dobaviteljev na maloprodajnem trgu zemeljskega plina v obdobju 2009–2014 v Sloveniji v %	16
	Tabela 3: HHI indeks za maloprodajni trg zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–	

2014.....	17
Tabela 4: Pregled glavnih značilnosti (sedež podjetja ter leto ustanovitve) podjetij vključenih v vzorec	20
Tabela 5: Delež prihodkov dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji iz naslova distribucije zemeljskega plina glede na celotne prihodke v obdobju 2009–2014	22
Tabela 6: Seznam uporabljenih kazalnikov in obrazci za njihov izračun	23
Tabela 7: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2009	36
Tabela 8: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2014	37
Tabela 9: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na geografsko porazdelitev dejavnosti v obdobju 2009–2014	43
Tabela 10: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na starost v obdobju 2009–2014.....	44
Tabela 11: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na velikost v obdobju 2009–2014	45
Tabela 12: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na delež prihodkov iz naslova distribucije zemeljskega plina glede na celotne prihodke v obdobju 2009–2014	46

KAZALO SLIK

Slika 1: Udeleženci na slovenskem trgu z zemeljskim plinom	8
Slika 2: Dolžina prenosnega omrežja zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v kilometrih.....	10
Slika 3: Prenesene količine zemeljskega plina za slovenske odjemalce na prenosnem sistemu v obdobju 2009–2014 v Sloveniji.....	11
Slika 4: Število občin, ki so izvajale distribucijo zemeljskega plina ter razdelitev glede na vrsto organiziranosti dejavnosti v posamezni občini v Sloveniji v obdobju 2009–2014.....	12
Slika 5: Dolžina distribucijskega omrežja zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v kilometrih.....	13
Slika 6: Število gospodinjstev in negospodinjstev odjemalcev zemeljskega.....	14
Slika 7: Distribuirane količine zemeljskega plina končnim odjemalcem v milijonih Sm ³ v Sloveniji v obdobju 2009–2014	15
Slika 8: Delež poslovnih in gospodinjstev odjemalcev glede na distribuirano količino ter glede na število poslovnih in gospodinjstev odjemalcev v Sloveniji v obdobju 2009–2014.....	15
Slika 9: Število menjav dobavitelja zemeljskega plina pri gospodinjstev in poslovnem odjemu v Sloveniji v obdobju 2009–2014	18
Slika 10: Udeležene količine (v GWh) pri menjavi dobavitelja zemeljskega plina pri gospodinjstev in poslovnem odjemu v Sloveniji v obdobju 2009–2014	19

Slika 11: Grafični prikaz velikosti podjetij vključenih v vzorec.....	21
Slika 12: Povprečni kratkoročni koeficient likvidnosti ter pospešeni koeficient likvidnosti izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014	24
Slika 13: Povprečni kazalnik dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja, povprečni kazalnik neto prodajne marže, povprečni kazalnik čiste donosnosti kapitala ter povprečni kazalnik čiste donosnosti sredstev izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014.....	26
Slika 14: Povprečni kazalnik obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev ter povprečni koeficient obračanja sredstev izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju	29
Slika 15: Povprečni delež dolgov v financiranju ter povprečni delež kapitala v financiranju izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v % 30	
Slika 16: Drevo združevanja za leto 2009.....	34
Slika 17: Drevo združevanja za leto 2014.....	34
Slika 18: Razdelitev izbranih podjetij v Sloveniji v posamezne skupine v obdobju 2009–2014	35
Slika 19: Primerjava srednje vrednosti pospešenega koeficienta likvidnosti po skupinah v obdobju 2009–2014	38
Slika 20: Primerjava srednje vrednosti neto prodajne marže po skupinah v obdobju 2009–2014 v %	38
Slika 21: Primerjava srednje vrednosti čiste donosnosti kapitala po skupinah v obdobju 2009–2014 v %	39
Slika 22: Primerjava srednje vrednosti čiste donosnosti sredstev po skupinah v obdobju 2009–2014 v %	40
Slika 23: Primerjava srednje vrednosti deleža dolgov v financiranju po skupinah v obdobju 2009–2014 v %	41
Slika 24: Primerjava srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju po skupinah v obdobju 2009–2014 v %	41

UVOD

Zemeljski plin in utekočinjeni naftni plin imata eno izmed ključnih vlog v celotni evropski energetske sestavi. Sodita med najkakovostnejša, najčistejša, najvarnejša in ena izmed najbolj zanesljivih virov energije s širokim spektrom uporabe. Po podatkih organizacije Eurogas (2016) uporablja zemeljski plin, kot gorivo za energetsko učinkovitost pri ogrevanju domov ali pa kot gorivo prevoznih sredstev, že več kot 200 milijonov evropskih državljanov. Zemeljski plin je fosilno gorivo, v glavnem sestavljeno iz metana (CH₄) ter v zelo majhnih količinah tudi iz drugih sestavin, kot so CO₂ in alkani. Zemeljski plin je eden od najpomembnejših energetskih virov Evropske unije (v nadaljevanju EU) in predstavlja 25 % primarne dobavljene energije.

V Evropi je zemeljski plin od leta 1996 drugi primarni vir energije ter predstavlja skoraj četrtino celotne porabe energentov. V državah, kot so Nemčija, Italija, Velika Britanija in Španija, od leta 1980 poraba zemeljskega plina narašča, samo v Franciji poraba ostaja nespremenjena, pri nekaj več kot 10 % (Gilardoni, 2008, str. 2). Povpraševanje na evropskem maloprodajnem trgu zemeljskega plina se je po podatkih Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev (angl. *Agency for the Cooperation of Energy Regulators*, v nadaljevanju ACER) in Sveta evropskih energetskih regulatorjev (angl. *Council of European Energy Regulators*) v nadaljevanju CEER (2015, str 22–23) v obdobju 2008–2014 postopoma in konstanto zmanjševalo iz 5,685 TWh na 4,456 TWh. Negativni trend je po navedbah ACER delno posledica milejših zim ter delno zaradi večje uporabe nadomestnega goriva premoga. V letu 2014 je bil zemeljski plin v vseh EU državah, razen v Belgiji, Italiji, Veliki Britaniji, na Češkem, Madžarskem, Nizozemskem ter Slovaškem, distribuiran v manj kot polovico od vseh gospodinjstev v posamezni državi (ACER & CEER, 2015, str. 23).

Razvoj slovenskega trga zemeljskega plina se je pričel leta 1974, ko je bil podpisan sporazum o združevanju sredstev za realizacijo programa plinifikacije Slovenije. Slovensko plinovodno omrežje se je pričelo graditi leta 1977, in sicer v dolžini 630 km, leto kasneje pa se je pričel transport zemeljskega plina. Julija istega leta se je pričel transport ruskega zemeljskega plina za Hrvaško, avgusta se je odvila prva dobava zemeljskega plina slovenskim potrošnikom. Do konca leta 1978 je zemeljski plin uporabljalo 21 odjemalcev. Večji mejnik je se je zgodil še leta 2001, ko se je pričel tranzit zemeljskega plina iz Avstrije do Italije, hkrati pa se je pričela tudi dobava zemeljskega plina na osnovi dolgoročne pogodbe iz Avstrije. Leta 2003 se je pričel izvajati nov tarifni sistem za prodajo zemeljskega plina, ki je leto kasneje privedel do liberalizacije trga (Skupina Geoplin, 2016, str. 2–7).

V magistrskem delu bom analizirala slovenski trg zemeljskega plina po začetku procesa liberalizacije z analizo finančnih rezultatov, likvidnosti in uspešnost poslovanja podjetij, ki delujejo na maloprodajnem trgu zemeljskega plina v Sloveniji. Namen magistrskega dela je analizirati dobavitelje zemeljskega plina na slovenskem trgu v obdobju po začetku liberalizacije trga od leta 2009 do leta 2014 ter preveriti, ali je liberalizacija trga zemeljskega

plina pozitivno vpliva na poslovanje, likvidnost in uspešnost poslovanja podjetij ter posledično tudi na celoten maloprodajni trg zemeljskega plina v Sloveniji. Poleg tega želim raziskati, ali obstaja povezava med uspešnostjo poslovanja preučevanih podjetij in med njihovimi značilnosti, kot so geografska lega, starost, velikost ter diverzifikacija podjetij. Na podlagi tega sem postavila naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kako je potekal proces liberalizacije v Sloveniji?
2. Kakšne so značilnosti trga zemeljskega plina v Sloveniji?
3. Kakšen vpliv je imel proces liberalizacije slovenskega trga zemeljskega plina na koncentracijo trga dobaviteljev?
4. Kakšno je bilo poslovanje dobaviteljev zemeljskega plina na slovenskem trgu v obdobju 2009–2014?
5. Ali je proces liberalizacije slovenskega trga z zemeljskim plinom pozitivno vplival na uspešnost poslovanja dobaviteljev, ki delujejo na trgu?
6. Ali obstaja povezanost med uspešnostjo poslovanja dobaviteljev zemeljskega plina in njihovo geografsko lego, starostjo, velikostjo ter diverzifikacijo poslovanja?
7. Kako se je povezanost med uspešnostjo poslovanja dobaviteljev zemeljskega plina in njihovo geografsko lego, starostjo, velikostjo ter diverzifikacijo poslovanja razvijala v obdobju 2009–2014?

Magistrsko delo je razdeljeno na štiri poglavja. V prvem poglavju predstavljam proces liberalizacije trga z zemeljskim plinom v Sloveniji. V drugem poglavju bom analizirala slovenski trg z zemeljskim plinom in predstavila njegove značilnosti. V tretjem delu bom predstavila podjetja, ki so vključena v vzorec, ter preko kazalnikov plačilne sposobnosti, donosnosti, obračanja in financiranja analizirala poslovanje posameznih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014. Četrto poglavje je namenjeno predstavitvi izbrane metode za analizo podatkov, metode razvrščanja v skupine, ter predstavitvi rezultatov pri analizi podatkov z izbrano metodo. Na podlagi analize poslovanja posameznih dobaviteljev in na podlagi metode razvrščanja v skupine bom dobila odgovore na raziskovalna vprašanja, kar bo tudi osnova za priporočila, ki jih bom podala. Na koncu bom predstavila tudi omejitve raziskave, ki bi lahko vplivale na rezultate.

1 PROCES LIBERALIZACIJE TRGA Z ZEMELJSKIM PLINOM V SLOVENIJI

V 1990. letih je bila večina evropskih trgov z električno energijo in zemeljskim plinom še vedno monopolnih, zato so se članice EU odločile, da bodo trg postopoma odprle. Pri liberalizaciji trga so bila glavne naslednje smernice (Energy and environment, 2016):

- jasna ločitev ponudbe in povpraševanja ter ločitev med operaterji in distributerji omrežja;

- obveza operaterjev in distributerjev, da na trgu ne bodo delovali kot monopolisti ter dopuščali tudi tretjim strankam dostop do infrastrukture;
- sprostiti ponudbeno stran in tako odstraniti ovire, ki preprečujejo ostalim dobaviteljem uvoz oz. proizvodnjo energije;
- postopna odstranitev ovir pri zamenjavi dobavitelja;
- uvedba neodvisnih regulatorjev za spremljanje sektorja.

V nadaljevanju magistrskega dela bom podrobneje predstavila proces liberalizacije trga z zemeljskim plinom v EU in posledično tudi liberalizacijo trga v Sloveniji.

1.1 Prvi zakonodajni sveženj

Do poznih 1990-ih je bil evropski trg z zemeljskim plinom vertikalno integriran in večinoma v državni lasti, kar pomeni, da so bile cene in tarife regulirane s strani države. Omenjena podjetja so bila v glavnem odgovorna za prevoz, skladiščenje, distribucijo in dobavo zemeljskega plina za končne uporabnike (Fafaliou & Polemis, 2010, str. 168). Trg z zemeljskim plinom se je pričel liberalizirati leta 1998, ko je bila sprejeta Direktiva 98/30/ES, ki je urejala skupna pravila notranjega trga z zemeljskim plinom. V omenjeni direktivi je bil kot eden izmed glavnih ciljev opredeljen pošten in odprt dostop do omrežja, doseganje konkurenčnega trga ter preprečevanje zlorab prevladujočega položaja.

Med glavnimi novostmi prvega zakonodajnega svežnja štejemo ukrep za odprtje evropskega trga z zemeljskim plinom. Zakonodajca je opredelila naslednje odjemalce oz. uporabnike, ki lahko svobodno izbirajo dobavitelja energenta:

- plinske elektrarne, ne glede na raven odjema na leto;
- končni odjemalci, ki porabijo več kot 25 milijonov m³ plina na leto na lokacijo porabe.

Poleg omenjenih ukrepov je bilo državam članicam naloženo, da se za povečanje odpiranja trgov za desetletno obdobje zniža prag porabe. Prag, ko lahko odjemalci svobodno izbirajo dobavitelja, se zmanjša na porabo 15 milijonov m³ na letno na lokacijo porabe pet let po uveljavitvi direktive, ter na 5 milijonov m³ letno na lokacijo porabe deset let po uveljavitvi direktive.

V prvem zakonodajnem svežnju se že omenja ločevanje in preglednost računovodskih izkazov, ki opredeljuje, da morajo imeti podjetja revidirane računovodske izkaze ter da morajo v svojih internih računovodski evidencah voditi ločene izkaze za prenosne, distribucijske in skladiščne dejavnosti (Direktiva 98/30/ES, člen 12 in 13).

1.2 Drugi zakonodajni sveženj

Leta 2003 je Evropska komisija izdala novo Direktivo 2003/55/ES, ki je med drugim

določala okvir za postopno odpiranje trga zemeljskega plina. Nova zakonodaja je omogočila novim dobaviteljem zemeljskega plina vstop na EU trg ter omogočila uporabnikom, da se lahko sami odločijo za izbiro dobavitelja zemeljskega plina (industrijski uporabniki od 1. julija 2004 naprej in gospodinjstvi uporabniki od 1. julija 2007 naprej). Dodatno je drugi zakonodajni sveženj opredeljeval, da mora biti dostop do prenosnih in distribucijskih omrežij ustrezno urejen (Fafaliou & Polemis, 2010, str 172).

Zakonodaja je določevala tudi pravno ločitev dejavnosti zemeljskega plina, ki se je nanašala na ločitev operaterja omrežja zemeljskega plina v samostojno pravno osebo z ločenim knjigovodstvom. Med drugim se je ločitev nanašala tudi na ločitev upravljanja, saj poslovodstvu, ki je upravljalo prenosno omrežje, ni bilo dovoljeno imeti finančni delež v konkurenčnih podjetjih ter na t. i. operativno ločitev, ki je zahtevala informacijsko ločitev med operaterji prenosnega in distribucijskega omrežja (Jankauskas, 2004, str. 2).

1.3 Tretji zakonodajni sveženj

Glavni cilj tretjega zakonodajnega svežnja, ki je bil sprejet leta 2009, je zagotoviti vsem potrošnikom Evropske unije pravico do izbire in tako zagotoviti večjo učinkovitost, konkurenčne cene in varnost oz. zanesljivost oskrbe in trajnost. Tretji energetske sveženj določa regulativni okvir za spodbujanje integracije in zagotavlja večjo konkurenčnost na trgu zemeljskega plina v EU. Sveženj je sestavljen iz posebnih direktiv in uredb, ki se nanašajo na regulacijo ter tudi na delovanje energetskega trga (Jankauskas, 2004, str. 1–2).

Posebni pravni akti EU, ki v tretjem zakonodajnem svežnju opredeljujejo delovanje trga zemeljskega plina, so:

- Direktiva o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom (Direktiva 2009/73/ES, UL EU L 211/94),
- Uredba o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev (Uredba ES št. 713/2009, UL L 211/1),
- Uredba o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina (Uredba ES št. 715/2009, UL EU L 211/36).

Osnovne značilnosti tretjega zakonodajnega svežnja so naslednje (Jankauskas, 2004, str. 2):

- strukturna ločitev dejavnosti prenosa in dejavnosti proizvodnje oz. oskrbe zemeljskega plina;
- večja pooblastila in neodvisnost nacionalnih energetskih regulatorjev;
- večje obveznosti javne službe in boljše varstvo potrošnikov;
- uvedba novih orodij za boljše usklajevanje tržnega in omrežnega delovanja na vseevropski ravni;

- nov institucionalni okvir, ustanovitev ACER.

Direktiva 2009/72/ES, ki opredeljuje skupna pravila notranjega trga z električno energijo ter Direktiva 2009/73/ES, ki opredeljuje skupna pravila notranjega trga z zemeljskim plinom, sta dve izmed glavnih direktiv tretjega energetskega zakonodajnega svežnja. Glavni namen omenjenih direktiv je lastniško ločevanje na ravni prenosa, kar pomeni, da ista oseba ali osebe ne morejo izvajati nadzora nad podjetjem za proizvodnjo ali dobavo ter hkrati izvajati nadzora ali uveljavljati kakršnih koli pravic nad operaterjem prenosnega sistema ali prenosnim sistemom. Nadzor nad prenosnim sistemom ali operaterjem prenosnega sistema mora izključevati možnost nadzora ali uveljavljanja kakršnih koli pravic nad proizvajalcem ali dobaviteljem. Vsako podjetje, ki ima v lasti prenosni sistem, deluje kot operater prenosnega sistema in ne sme izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad podjetjem, ki opravlja katero koli od dejavnosti proizvodnje ali dobave, in izvajati neposrednega ali posrednega nadzora nad upravljavcem prenosnega omrežja ali prenosnim omrežjem ali uveljavljati kakršne koli pravice nad njim (Direktiva 2009/73/ES, člen 9). Po navedbah Evropske komisije je ločitev dejavnosti ena izmed bolj učinkovitih orodij za spodbujanje naložb v infrastrukturo ter nediskriminatoren način pravičnega dostopa do omrežja za nove udeležence na trgu (Kanapinskas & Urmonas, 2011, str.3–5).

Ločitev dejavnosti je mogoče doseči na naslednje načine (Jankauskas, 2004, str. 2–4):

- popolna lastniška ločitev: kjer se vsako vertikalno integrirano podjetje lastniško loči od operaterja lastniškega sistema;
- neodvisni operater sistema;
- neodvisni operater prenosnega sistema: kjer podjetje ohrani lastništvo prenosnega omrežja, hčerinsko podjetje pa opravlja storitve distribucije.

Direktiva 2009/73/ES, ki se osredotoča izključno na delovanje trga z zemeljskim plinom, določa skupna pravila za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina. V Direktivi so določena tudi pravila glede organizacije in delovanje plinske panoge, dostop do trga, merila in postopke, ki se uporabljajo pri izdaji dovoljenj za prenos, distribucijo, dobavo in skladiščenje zemeljskega plina in obratovanje sistemov (Direktiva 2009/73/ES, člen 1 in 2).

Vsaka članica Evropske unije mora zagotoviti neodvisnost operaterja, osebja in neodvisnost upravljanja operaterja prenosnega sistema. Prav tako morajo države članice zagotoviti, da operaterji prenosnega sistema pripravijo in izvajajo program za doseganje skladnosti, ki določa ukrepe za preprečevanje diskriminatornega ravnanja ter zagotavljajo ustrezno spremljanje upoštevanja tega programa (Direktiva 2009/72/ES, člen 17 in 18).

Direktiva 2009/73/ES med drugim opredeljuje tudi krepitev varstva pravic potrošnikov in pravnih interesov z razvojem konkurenčnega trga z zemeljskim plinom. V praksi to pomeni,

da morajo potrošniki imeti možnost izbrati dobavitelja ter pravico kadarkoli ter brez dodatnih provizij prekiniti pogodbo z dobaviteljem zemeljskega plina. Potrošniki imajo tudi pravico do odškodnine v primeru nekakovostnih storitev dogovorjenih po pogodbi ter pravico do odškodnine v primeru nenatančnih ali poznih računih, lahko tudi kadarkoli brezplačno zahtevajo podatke o dejanski porabi in ceni plina. Poleg tega morajo države članice vzpostaviti skupni informacijski center, ki zagotavlja potrošnikom oskrbo z vsemi potrebnimi informacijami, njihovimi pravicami, jim zagotoviti dostop do zadnje veljavne zakonodaje ter informacije o razpoložljivih pravnih sredstvih v primeru spora (Kanapinskas & Urmonas, 2011, str. 3–5).

Tretja pomembna značilnost Direktive 2009/73/ES se nanaša na krepitev neodvisnosti nacionalnih regulativnih institucij ter opredelitev njihovih ciljev, nalog in pooblastil, ki zagotavljajo pogoje za sodelovanje v evropskem energetskega sektorju. Posamezne države članice morajo ustanoviti nacionalni regulativni organ, ki ima možnost določati ali potrditi tarife ter metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega sistema ali operaterjev distribucijskega sistema (Direktiva 2009/72/ES, člen 35). Institucija, ki opravlja vlogo regulatorja, mora biti pravno ločena in funkcionalno neodvisna od vseh drugih javnih ali zasebnih subjektov. Vodstvo regulatorja avtonomno sprejema odločitve in odgovornost za upravljanje. Glavne dolžnosti nacionalnega regulatorja se nanašajo na določanje in potrjevanje tarif za distribucijo zemeljskega plina ter potrjevanje njihovih metodologij, zagotavljanje skladnosti s postavljenimi cilji in nalogami vseh podjetij, ki se ukvarjajo z distribucijo, zagotavljanje da se podjetja ne poslužujejo navzkrižnemu subvencioniranju prenosu, dodeljevanju, vodenju in dobavi zemeljskega plina. Pri meddržavnih vprašanjih in nalogah mora nacionalni regulator sodelovati z evropsko komisijo za sodelovanje energetskih regulatorjev (Kanapinskas & Urmonas, 2011 str. 5–6).

V okviru tretjega zakonodajnega svežnja je bila v Sloveniji leta 2011 ustanovljena tudi Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER), katera je zadolžena za nadaljnji napredek pri vzpostavitvi notranjega trga z električno energijo in zemeljskim plinom. ACER deluje kot neodvisna evropska agencija, ki spodbuja sodelovanje med evropskimi energetskimi regulatorji, skrbi za povezovanje trgov in uskladitev regulatornih okvirjev EU (ACER, 2016).

Nadzorni organ operaterja prenosnega sistema je odgovoren za sprejemanje odločitev, ki bistveno vplivajo na vrednost sredstev delničarjev. Med drugim je nadzorni organ zadolžen za spremljanje in odobritve letnih in dolgoročnih finančnih načrtov, spremlja tudi zadolženost operaterja prenosnega sistema ter odobri znesek dividend, ki je razdeljen med delničarje (Direktiva 2009/72/ES, člen 20).

Po navedbah Direktive 2009/72/ES so vsa energetska podjetja zadolžena, da v svojem internem računovodstvu vodijo ločene računovodske izkaze za prenosne in ločeno za distribucijske dejavnosti ter tako preprečijo diskriminatornost, navzkrižno subvencioniranje

in izkrivljanje konkurence (Direktiva 2009/72/ES, člen 31).

2 ANALIZA SLOVENSKEGA TRGA Z ZEMELJSKIM PLINOM

V poglavju 2.1 bom podrobneje predstavila zgodovinski razvoj slovenskega trga z zemeljskim plinom. Podrobneje bom prikazala tudi samo organiziranost in udeležence na slovenskem trgu zemeljskega plina. Pri analizi se bom osredotočila na obdobje 2009–2014, ki zajema obdobje po odprtju trga z zemeljskim plinom v Sloveniji.

2.1 Zgodovinski pregled razvoja trga z zemeljskim plinom

Razvoj slovenskega trga zemeljskega plina se je pričel leta 1974, ko je bil podpisan sporazum o združevanju sredstev za realizacijo programa plinifikacije Slovenije (Skupina Geoplin, 2016, str. 2–7). Aprila leto kasneje je bila podpisana prva pogodba s Sojuzgazexportom iz Moskve o dobavi zemeljskega plina Sloveniji, istega leta v oktobru pa je bila podpisana še pogodba z INA industrija nafte za transport zemeljskega plina iz Slovenije na Hrvaško. Slovensko plinovodno omrežje se je pričelo graditi leta 1977, v dolžini 630 km. Leto kasneje se je pričel transport zemeljskega plina, in sicer julija transport ruskega zemeljskega plina za Hrvaško, avgusta pa se je odvila prva dobava zemeljskega plina slovenskim potrošnikom. Do konca leta 1978 je zemeljski plin uporabljalo 21 odjemalcev. V naslednjih letih se je nato pričelo s priključevanjem novih odjemalcev na Štajerskem in Koroškem, izgradnjo plinovoda na Gorenjskem in Primorskem.

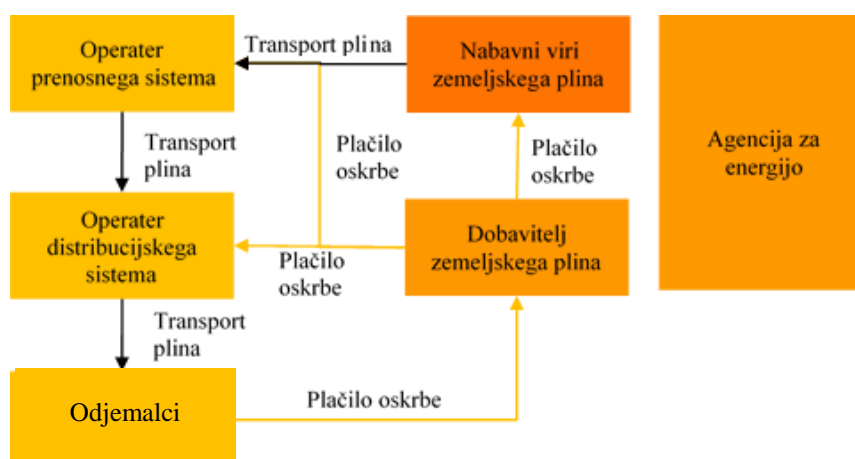
Pogodba za dobavo zemeljskega plina iz Alžirije je bila podpisana leta 1985. Gradnja plinovodnih omrežij in priključevanje novih odjemalcev v Slovenj Gradcu, Ljutomeru, Ormožu, Velenju in Naklem pa je potekala v letih 1986–1989. V obdobju 1990–1991 se je zgradil magistralni plinovod na Dolenjskem in v Posavju, priključek na italijanski plinovod v Šempetru pri Novi Gorici ter podpisana je bila pogodba za transport alžirskega zemeljskega plina preko Tunizije (Skupina Geoplin, 2016, str. 2).

Večji mejnik je bil kasneje še leta 2001, ko se je pričel tranzit zemeljskega plina iz Avstrije do Italije, ter ko se je pričela dobava zemeljskega plina na osnovi dolgoročne pogodbe z Avstrijo. Leta 2003 se je pričel izvajati nov tarifni sistem za prodajo zemeljskega plina, ki je leto kasneje privedel do liberalizacije trga (Skupina Geoplin, 2016, str. 2). Natančen potek odpiranja trga zemeljskega plina sem predstavila v prvem poglavju magistrskega dela.

2.2 Udeleženci na trgu z zemeljskim plinom

Slika 1 prikazuje organiziranost in delovanje slovenskega trga z zemeljskim plinom. V nadaljevanju bom podrobneje predstavila in analizirala udeležence na slovenskem trgu.

Slika 1: Udeleženci na slovenskem trgu z zemeljskim plinom

Vir: Prirejeno po Delovanje trga z zemeljskim plinom, 2016.

2.2.1 Nabavni viri zemeljskega plina

Med nabavne vire zemeljskega plina štejemo proizvajalce plina, trgovce na veleprodajnem trgu ter mednarodne borze (Delovanje trga z zemeljskim plinom, 2016). Po podatkih Agencije za energijo (2015a, str. 108) je Slovenija v celoti odvisna od uvoza.

Tabela 1: Uvoz zemeljskega plina na slovenski trg v obdobju 2009–2014 v GWh

Država/Leto	Uvoz zemeljskega plina v GWh					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Avstrija	1.764	1.538	2.339	3.961	3.474	7.049
Rusija	4.855	4.884	5.031	4.731	5.722	4.246
Madžarska	-	-	-	-	-	114
Italija	492	598	734	773	559	24
Hrvaška	11	11	10	10	9	7
Alžirija	2.946	3.401	2.427	1.840	-	-
Drugo	112	-	12	10	-	-
Skupaj uvoz	10.180	10.432	10.553	11.325	9.764	11.440

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 9; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 10.

Kot je razvidno iz Tabele 1, je bil v letu 2014 uvoz zelo koncentriran na dve državi, in sicer na Avstrijo in Rusijo. Iz teh dveh držav je bilo skupaj uvoženega 11.296 GWh zemeljskega plina, kar predstavlja 98,7 % celotnega uvoza na slovenski trg leta 2014. Večji uvoz iz teh držav je posledica prenehanja uvoza iz Alžirije konec leta 2012. Uvoz iz Alžirije je v obdobju 2009–2012 predstavljal med 28,9 % in 16,2 % celotnega uvoza, Avstrija in Rusija pa sta skupaj v enakem obdobju predstavljali med 65,0 % in 76,8 % celotnega uvoza na slovenski

trg. Manjši del celotnega uvoza zemeljskega plina na slovenski trg v obdobju 2009–2014 so predstavljale države Madžarska, Italija in Hrvaška.

2.2.2 Agencija za energijo

Trg zemeljskega plina v Sloveniji je regulirana energetska dejavnost tako na področju prenosnega sistema zemeljskega plina, kot tudi na področju dejavnosti distribucije sistema zemeljskega plina. Energetske dejavnosti, ki pa se nanašata na pridobivanje in dobavo zemeljskega plina, nista regulirani energetske dejavnosti (Agencija za energijo, 2015a, str. 88).

Agencija za energijo Republike Slovenije (v nadaljevanju Agencija) je zadolžena predvsem za reguliranje reguliranih dejavnosti, med te sodijo: dostop do omrežja, upravljane s prezasedenostjo, izravnavo dostopanj, obsegajo določanje omrežnine za zemeljski plin, certificiranje in drugo (Agencija za energijo, 2015a, str. 88). Delovanje Agencije ter njene vloge in obveznosti na trgu z zemeljskim plinom v Sloveniji sem podrobneje analizirala v prvem delu magistrskega dela.

2.2.3 Operater prenosnega sistema zemeljskega plina

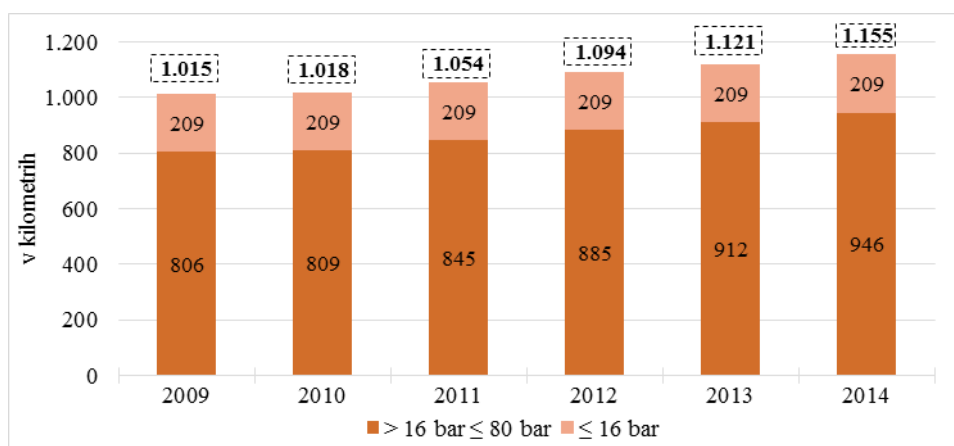
Kot sem že omenila, je v Sloveniji dejavnost prenosnega sistema zemeljskega plina regulirana energetska dejavnost, ki jo izvaja družba Plinovodi d. o. o. Operater prenosnega sistema je edini lastnik in upravljalec prenosnega omrežja, izvajalec prenosa, ki širi in vzdržuje prenosno omrežje in priključuje nove odjemalce (Agencija za energijo 2015a, str. 88).

Slovensko prenosno omrežje zemeljskega plina je konec leta 2014 obsegalo 1.155 kilometrov plinovodov. Omrežje ima 3 vstopne oz. izstopne točke s prenosnimi omrežji zemeljskega plina Avstrije (MRP Ceršak), Italije (MRP Šempeter) ter Hrvaške (MRP Rogatec). Po podatkih Agencije za energijo (2015a, str. 91) je bila najbolj obremenjena prenosna smer M1-Rogatec v smeri proti Hrvaški, kjer se je pojavila tudi pogodbeno prezasedenost. V tej točki je bila v letu 2014 izmerjena tudi največja dnevna stopnja izkoriščenosti tehnične zmogljivosti (90,5 %), kar je za 3,2 % manj kot leta 2013. V smeri proti Hrvaški so bile največje tudi povprečne mesečne izkoriščenosti prenosnih zmogljivosti (54,7 % v letu 2014).

Kot je razvidno iz Slike 2, se je dolžina prenosnega omrežja zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 gibala med 1.015 in 1.155 kilometri. V omenjenem obdobju opazimo pozitiven trend v dolžini prenosnega omrežja zemeljskega plina, saj je bilo skupaj v obdobju zgrajenih 141 kilometrov novih plinovodov. Največji delež celotnega prenosnega omrežja (približno 80 %) predstavlja omrežje z nazivnim tlakom višjim od 16 barov, katerim je namenjenih tudi največ investicij. V letu 2014 je bilo zgrajenih 34 kilometrov novih

plinovodov z nazivnim tlakom višjim od 16 barov; skupna dolžina visokotlačnih plinovodov je v letu 2014 znašala 946 kilometrov.

Slika 2: Dolžina prenosnega omrežja zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v kilometrih

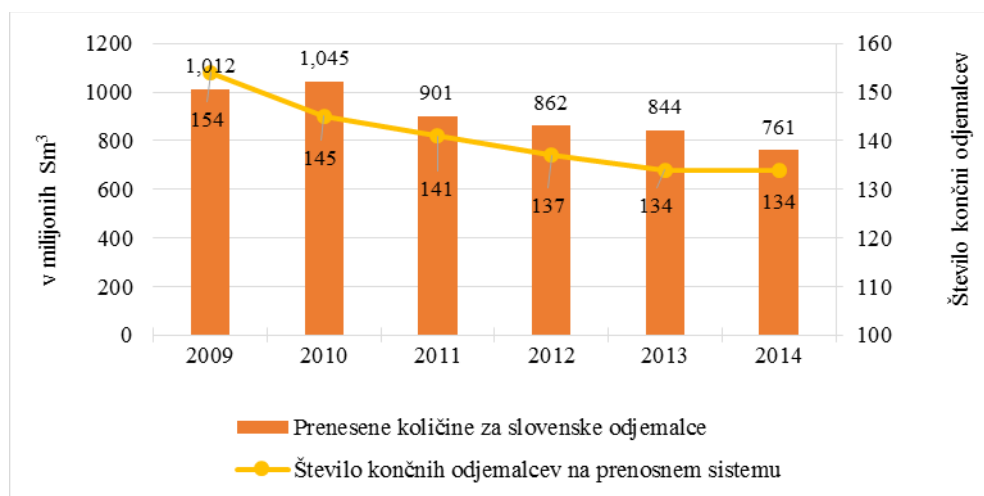

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 13; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 14.

Na področju razvoja prenosnega omrežja je tudi Evropska komisija podala dolgoročno vizijo in smernice za vseevropsko energetska infrastrukturo, t. i. projekte skupnega interesa (angl. *Projects of Common Interest – PCI*). V smernicah je opredeljenih devet strateških infrastrukturnih prednostnih koridorjev na področju električne energije, plina in nafte. Po podatkih Agencije za energijo (2105a, str. 91) je le-ta 17. septembra 2014 izdala soglasje k 10-letnemu razvojnemu načrtu prenosnega omrežja zemeljskega plina za obdobje 2015–2024. Omenjeni razvojni načrt opredeljuje za udeležence na trgu glavno infrastrukturo za prenos, ki jo je potrebno zgraditi ali posodobiti v naslednjih desetih letih.

Negativni trend v obdobju 2009–2014 je opaziti pri analizi prenesenih količin zemeljskega plina za slovenske odjemalce, kot tudi pri številu končnih odjemalcev na prenosnem sistemu v Sloveniji (Slika 3). Prej omenjeni upad je posledica gospodarske krize, saj je količina prenesenega zemeljskega plina za potrebe slovenskih odjemalcev v preučevanem obdobju upadla za 24,8 % (251 milijonov Sm³). V letu 2014 je bilo tako prenesenih 761 milijonov Sm³ zemeljskega plina, kar je 9,8 % (83 milijonov Sm³) manj kot leta 2013. Padajoči trend v številu končnih odjemalcev na prenosnem sistemu se je v letu 2014 ustavil. Število velikih poslovnih uporabnikov je bilo v letu 2014 na enaki ravni, kot v letu 2013 (134 odjemalcev).

Slika 3: Prenesene količine zemeljskega plina za slovenske odjemalce na prenosnem sistemu v obdobju 2009–2014 v Sloveniji

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2008, 2009, str. 73; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2009, 2010, str. 69; Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 73; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2015a, slika 55 in 56.

2.2.4 Operaterji distribucijskega sistema

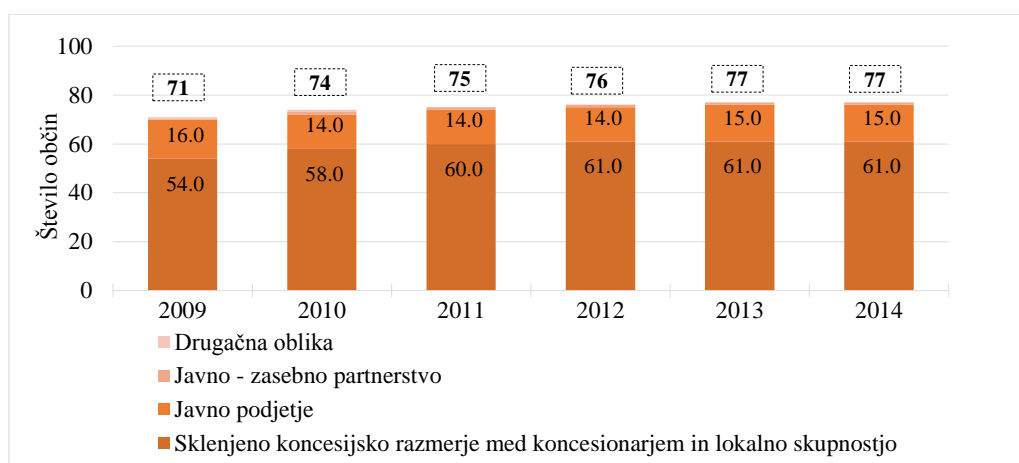
Operaterji distribucijskega sistema prevzamejo plin iz prenosnega sistema ter ga nato transportirajo do končnega odjemalca, ki je priključen na distribucijsko omrežje (Agencija za Energijo, 2016). Glavne naloge operaterjev distribucijskega sistema obsegajo distribucijo zemeljskega plina, obratovanje, vzdrževanje, razvoj distribucijskega omrežja ter zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja (Agencija za energijo, 2015a, str. 92).

Vsi operaterji distribucijskih sistemov v Sloveniji sočasno delujejo tudi kot dobavitelji zemeljskega plina, vendar je njihovo število priključenih odjemalcev manjše od 100.000, zato jim v skladu z zakonodajo ni potrebno pravno ločiti dejavnosti dobave in distribucije (Agencija za energijo, 2015a, str. 92).

Distribucijska omrežja zemeljskega plina so geografsko zaključena območja, ki predstavljajo končni člen plinovodnega omrežja in omogočajo oskrbo z zemeljskim plinom odjemalcem v mestih in naseljih. Vstopna točka v distribucijski sistem (priključno mesto distribucijskega omrežja na prenosni sistem za merilno ali merilno-reducirno postajo) ter izstopne točke iz distribucijskega sistema (priključno mesto internih plinskih cevovodov končnih odjemalcev na distribucijski sistem za merilno ali merilno-reducirno postajo) predstavljajo meje in obseg transporta zemeljskega plina v distribucijskem sistemu (Značilnosti distribucijskega sistema, 2016).

Operater distribucijskega sistema je v skladu z lokalnim energetskega konceptom na posameznem geografsko zaključenem območju odgovoren za distribucijo zemeljskega plina, za obratovanje, vzdrževanje in razvoj ter za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti omrežja. Z distribucijo zemeljskega plina se lahko ukvarjajo ali javna podjetja, ki jih ustanovi lokalna skupnost, ali zasebna podjetja, ki imajo z lokalno skupnostjo sklenjene koncesijske pogodbe ali pa javno-zasebno partnerska podjetja (Organizacija distribucije, 2016).

Slika 4: Število občin, ki so izvajale distribucijo zemeljskega plina ter razdelitev glede na vrsto organiziranosti dejavnosti v posamezni občini v Sloveniji v obdobju 2009–2014

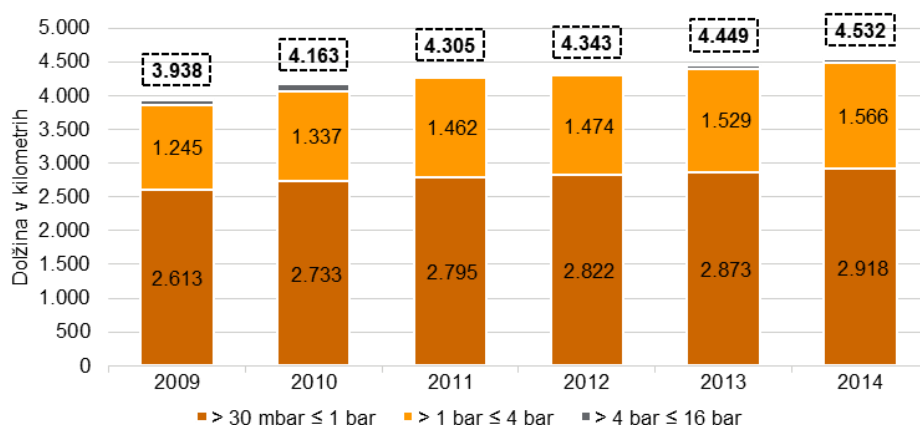
Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2008, 2009, str. 75; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2009, 2010, str. 71; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2010, 2011a, str. 75; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2011, 2012, str. 69; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012, 2013, str. 77; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013, 2014, str. 88–89; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2015a, str. 92.

Število sistemskih operaterjev distribucijskih omrežij v Sloveniji se je iz 18 v letu 2009 znižalo na 16 sistemskih operaterjev v letu 2014. Kot je tudi razvidno iz Slike 4, je v obdobju 2009–2014 zaznati naraščajoči trend števila občin, ki so izvajale distribucijo zemeljskega plina. Od leta 2009, ko je bilo skupaj 71 občin, je število v letu 2014 naraslo na 77 občin, ki izvajajo distribucijo zemeljskega plina. Med prej omenjenimi občinami je bil največji delež občin (79,2 %) v letu 2014, pri katerih je bila dejavnost organizirana na podlagi koncesijske pogodbe med koncesionarjem in lokalno skupnostjo. Ta vrsta organiziranosti je v preučevanem obdobju zabeležila tudi največjo rast in sicer 13 % (iz 54 občin v letu 2009, na 61 občin v letu 2014). Število občin, v katerih so distribucijo zemeljskega plina izvajala javna podjetja, je bilo v preučevanem obdobju dokaj stabilno. V obdobju je zaznati rahel negativen trend, in sicer je število občin, v katerih so distribucijo zemeljskega plina izvajala javna podjetja, iz 16 občin v letu 2009 padlo na 15 občin v letu 2014. Preostanek

predstavljajo občine, ki so izvajale javno-zasebno partnerstvo ali pa se je gospodarska javna služba izvaja v drugačni obliki.

Kot prikazuje Slika 5, je bilo konec leta 2014 v Sloveniji zgrajenih 4.532 kilometrov distribucijskih vodov zemeljskega plina z različnimi tlačnimi nivoji, kar je 594 kilometrov več kot jih je bilo zgrajenih konec leta 2009. V omenjenem obdobju je največji delež celotne dolžine omrežja distribucijskih sistemov delovalo na tlačnem območju od 30 milibarov do 1 bara; konec leta 2009 66,4 %, konec leta 2014 pa 64,4 %. Med 1 in 4 bari je konec leta 2014 delovalo 34,6 % distribucijskega omrežja (31,6 % konec leta 2009). Najmanjši delež celotne dolžine omrežja (2,0 % konec leta 2009 in 2014) je delovalo v tlačnem območju med 4 in 16 bari. Distribucijski vodi s pripadajočo infrastrukturo so po podatkih Agencije za energijo (2015a, str. 92) v veliki meri v lasti operaterjev distribucijskih sistemov, ki zagotavljajo njihovo funkcionalnost ter zanesljivo in varno delovanje omrežja.

Slika 5: Dolžina distribucijskega omrežja zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v kilometrih

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 13; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 14.

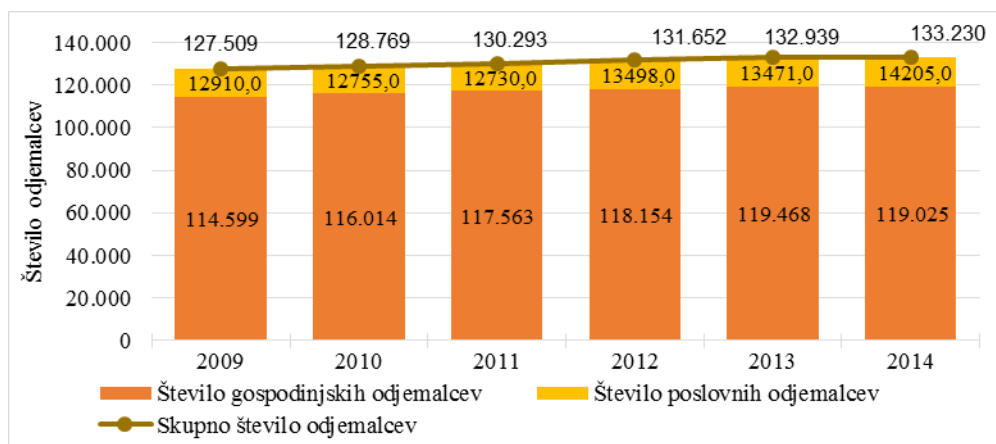
2.2.5 Odjemalci

Maloprodajni trg zemeljskega plina v Sloveniji predstavljata dve skupini različnih segmentov kupcev. Prva skupino predstavljajo veliki industrijskih odjemalci, ki so priključeni neposredno na prenosno omrežje, drugo skupino pa vsi drugi porabniki zemeljskega plina, katerim se zemeljski plin dovaja preko distribucijskih omrežij (Agencija za energijo, 2015a, str. 108–114).

Število poslovnih odjemalcev je v Sloveniji od leta 2009, ko je bilo na distribucijskem omrežju skupno 127.509 končnih odjemalcev, v skladu z razvojem distribucijskih omrežij postopoma naraščalo. Leta 2014 je bilo priključenih 133.230 končnih odjemalcev. Prirastek

skupnega števila končnih uporabnikov je vsako leto manjši, leta 2009 je bil prirastek 3.085 odjemalcev, leta 2014 pa samo 291 odjemalcev.

Slika 6: Število gospodinjstskih in negospodinjstskih odjemalcev zemeljskega plina priključenih na omrežje v Sloveniji v obdobju 2009–2014

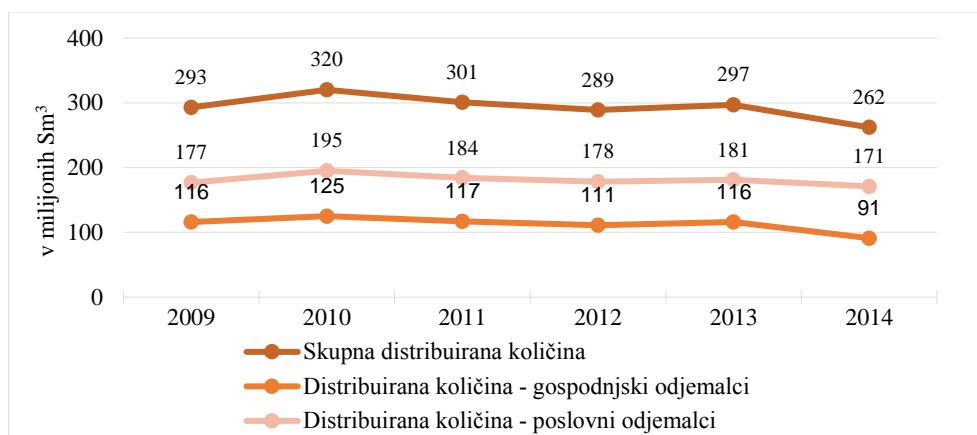

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 2; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 2.

Od skupnega števila končnih odjemalcev (Slika 6) največji delež predstavljajo gospodinjstski odjemalci (89,9 % v letu 2009 in 89,3 % v letu 2014). Število gospodinjstskih odjemalcev je bilo leta 2014 0,4 % manj kot leta 2013. Največji prirast (2 %) pri gospodinjstskih odjemalcih je bil v preučevanem obdobju zabeležen leta 2009. Glede na celotno število končnih odjemalcev se delež poslovnih odjemalcev v preučevanem obdobju dokaj povečuje; leta 2009 je bilo 10,1 % od vseh odjemalcev poslovnih odjemalcev, leta 2014 pa 10,7 %.

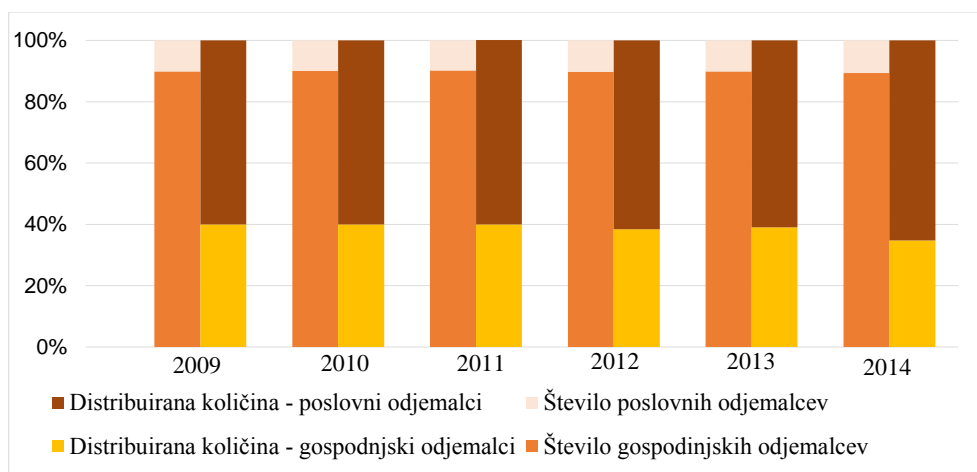
V obdobju 2009 in 2010 (Slika 7) je opaziti pozitiven trend v celotni distribuirani količini zemeljskega plina slovenskim končnim odjemalcem. Leta 2010 je bila dosežena tudi maksimalna celotna distribuirana količina, 320 milijonov Sm^3 . Od leta 2010 naprej je opaziti negativni trend celotne distribuirane količine zemeljskega plina. Največji padec je bil zabeležen leta 2014, ko je bilo celotne distribuirane količine za 11,8 % ali 35 milijonov Sm^3 manj kot pa v letu 2013 in za 81,9 % ali 58 milijonov Sm^3 manj kot v letu 2010, ko je bil zabeležen maksimum. Največji delež celotne distribuirane količine zemeljskega plina v preučevanem obdobju je bilo distribuirane končnim poslovnim uporabnikom (60,4 % ali 177 milijonov Sm^3 v letu 2009 in 65,3 % ali 171 milijonov Sm^3 v letu 2014). Kot je razvidno iz Slike 7, so se v obdobju med 2009 do 2014 distribuirane količine gospodinjstskim in poslovnim odjemalcem gibale v skladu s skupno distribuirano količino v Sloveniji.

Slika 7: Distribuirane količine zemeljskega plina končnim odjemalcem v milijonih Sm³ v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2008, 2009, str. 71; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2009, 2010, str. 67; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2010, 2011a, str. 71; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2011, 2012, str. 65; Javna agencija RS za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012, 2013, str. 71; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013, 2014, str. 83; Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014, 2015a, str. 87.

Slika 8: Delež poslovnih in gospodinjstkih odjemalcev glede na distribuirano količino ter glede na število poslovnih in gospodinjstkih odjemalcev v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 2–3; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 2–3.

Kot prikazuje Slika 8, se delež distribuirane količine poslovnim in gospodinjstkim uporabnikom, kot tudi število končnih poslovnih in gospodinjstkih uporabnikov, v obdobju 2009–2014 ni bistveno spremenil. Od celotnega števila končnih odjemalcev je bilo v

povprečju v preučevanem obdobju 90,1 % gospodinjskih odjemalcev, 9,9 % pa poslovnih odjemalcev. Pri preučevanju distribuirane količine je razvidno, da je bilo od celotne količine v povprečju 61,4 % distribuirane poslovnim odjemalcem, 38,6 % pa gospodinjskim odjemalcem. V letu 2014 je bilo za 11,8 % manj skupne distribuirane količine, kot leta 2013. Zmanjšanje je tako posledica manjše distribuirane količine gospodinjskim uporabnikom (25 milijonov Sm³ manj), kot tudi poslovnim uporabnikom (10 milijonov Sm³ manj). Iz Slike 8 je tudi razvidno, da poslovni uporabniki (ki predstavljajo 9,9 % vseh uporabnikov), v povprečju porabijo 61,4 % celotne distribuirane količine zemeljskega plina v Sloveniji.

2.2.6 Dobavitelji zemeljskega plina

Dobavitelji zemeljskega plina odjemalcem omogočajo nakup zemeljskega plina kot energenta (Agencija za energijo, 2015a, str. 108–114).

Tabela 2: Tržni deleži dobaviteljev na maloprodajnem trgu zemeljskega plina v obdobju 2009–2014 v Sloveniji v %

Podjetje / Leto	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin d. o. o.	69,6	69,5	62,2	63,3	57,7	56,8
Adriaplin d. o. o.	5,4	5,4	7,3	7,2	7,1	10,4
GEN-I d. o. o.	/	/	/	1,5	8,2	7,8
Energetika Ljubljana d. o. o.	7,0	7,6	7,8	7,8	6,7	5,7
Plinarna Maribor d. o. o.	4,6	5,4	5,6	5,9	5,3	5,2
Petrol Energetika d. o. o.	/	1,2	3,2	3,6	3,3	3,7
Petrol d. d.	/	/	/	2,9	3,1	3,4
Domplan d. d.	/	/	/	/	1,1	1,7
Energetika Celje d. o. o.	2,6	/	/	2,5	1,8	1,3
Mestni Plinovodi d. o. o.	/	/	/	1,7	1,4	1,2
Drugi	10,9	10,9	13,9	3,7	4,4	2,8

Vir: Povzeto in prirajeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 6; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 7.

Tabela 2 prikazuje razvoj tržnega deleža dobaviteljev na slovenskem maloprodajnem trgu zemeljskega plina od leta 2009. Družbi Geoplin d. o. o. (v nadaljevanju Geoplin) je v celotnem preučevanem obdobju uspelo ohraniti vodilni položaj na slovenskem trgu, vendar se ji je leta 2014, v primerjavi z letom 2009, tržni delež zmanjšal za 12,8 odstotnih točk. V obdobju med 2009 in 2011 je bila struktura tržnega deleža na slovenskem trgu zemeljskega plina dokaj podobna; za vodilnim Geoplin-om, ki je predstavljal večino tržnega deleža, so sledila podjetja Energetika Ljubljana d. o. o. (v nadaljevanju Energetika Ljubljana) (7,8 % tržni delež leta 2011), Adriaplin d. o. o. (v nadaljevanju Adriaplin) (7,3 % tržni delež leta 2011) in Plinarna Maribor d. o. o. (v nadaljevanju Plinarna Maribor) (5,6 % tržni delež leta 2011). Glavna sprememba na slovenskem trgu zemeljskega plina se pojavi šele leta 2012, ko na trg vstopi podjetje GEN-I d. o. o. (v nadaljevanju GEN-I) z bistveno nižjimi cenami

zemeljskega plina za gospodinjske odjemalce. V preučevanem obdobju se je tako tržni delež družbe Geoplin postopoma zmanjševal, tržni delež družbe Adriaplin (iz 7,2 % leta 2012 na 10,4 % 2014) ter družbe GEN-I (iz 1,5 % 2012 na 7,8 % leta 2014) pa se je krepil.

Za preučevanje konkurenčnosti trga sem v Tabeli 3 analizirala Herfindahl-Hirschmanov indeks (v nadaljevanju HHI indeks) kot mero tržne koncentracije. Vrednost HHI indeksa se nahaja med 0 in 10.000. Višji kot je indeks, višja je stopnja koncentracije, nižji kot je indeks, nižja je stopnja koncentracije. V primeru monopola HHI indeks znaša 10.000, saj je na trgu samo eno podjetje, ki ima 100 % tržni delež. V nasprotnem primeru, ko je HHI indeks zelo nizek ali je enak 0, gre za popolnoma konkurenčni trg, na katerem je veliko podjetij z majhnimi tržnimi deleži (Agencija za energijo, 2015b, str. 4).

Tabela 3: HHI indeks za maloprodajni trg zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Leto	HHI indeks za veleprodajni trg zemeljskega plina	HHI indeks za maloprodajni trg zemeljskega plina
2009	6.791	5.063
2010	5.748	4.969
2011	5.926	4.035
2012	5.868	4.186
2013	5.404	3.551
2014	5.294	3.485

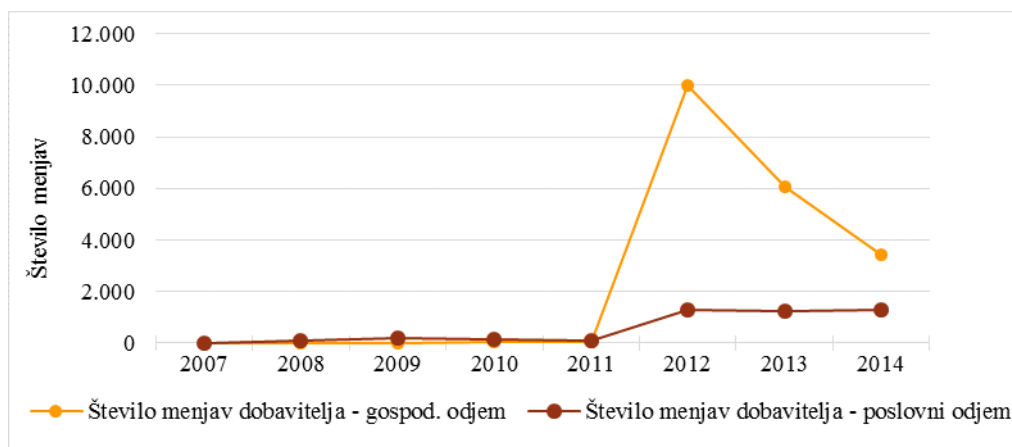
Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 4; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 4.

V obdobju 2009–2014 (Tabela 3) se je HHI indeks na slovenskem maloprodajnem trgu zemeljskega plina močno zmanjšal. Vrednosti HHI indeksa je iz 5.063 v letu 2009 padla na 3.485 v letu 2014. Ker se je HHI indeks v preučevanem obdobju zmanjšal, lahko sklepamo, da se je konkurenčnost na slovenskem maloprodajnem trgu zemeljskega plina izboljšala.

Na Sliki 9 prikazujem število menjav dobavitelja in menjave z vidika udeležene količine v obdobju 2009–2014. Izrazit prehod med dobavitelji pri gospodinjskih odjemalcih je opaziti leta 2012, ko je na trg vstopilo novo konkurenčno podjetje GEN-I z bistveno nižjimi cenami in dobrimi tržnimi akcijami. Za menjavo dobavitelja se je leta 2012 odločilo 9.985 gospodinjstev, kar je za 768-krat več gospodinjstev kot leta 2011, saj se je takrat za menjavo dobavitelja odločilo samo 13 gospodinjstev. Po podatkih Agencije za energijo (2015a, str. 113) se je leta 2014 za menjavo dobaviteljev odločilo 9,4 % poslovnih odjemalcev in 2,9 % gospodinjskih odjemalcev. Porast števila menjav dobavitelja pri gospodinjskih odjemalcev prikazuje dobro in konkurenčno delovanje trga zemeljskega plina v zadnjih letih preučevanega obdobja. Izrazit porast menjave dobavitelja pri poslovnih odjemalcih je zaznati v letu 2013 in 2014, ko je dobavitelja zamenjalo 1.226 odjemalcev v letu 2013 in

1.275 v letu 2014.

Slika 9: Število menjav dobavitelja zemeljskega plina pri gospodinjstvem in poslovnem odjemu v Sloveniji v obdobju 2009–2014

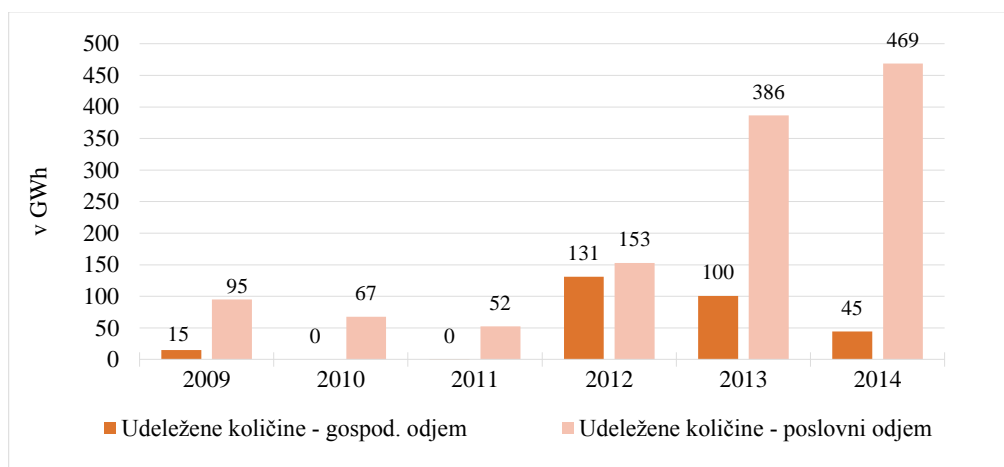

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 7; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 8.

Skladno z izrazitim porastom števila menjav dobavitelja pri poslovnih odjemalcih v letih 2013 in 2014 se je gibala tudi višina udeležene količine pri menjavi dobavitelja, kar prikazuje Slika 10. Leta 2013 je bilo tako pri menjavi dobavitelja pri poslovnih odjemalcih udeleženih 386 GWh, leta 2014 pa 468 GWh zemeljskega plina. Kljub temu, da je zaznati naraščajoči trend menjave dobaviteljev, po podatkih ACER & CEER (2015, str. 8), večina gospodinjstvih odjemalcev aktivno ne sodeluje na trgu v izbiri in menjavi dobaviteljev, kar pa ustvarja manjši konkurenčni pritisk na trgu.

Po podatkih ACER & CEER (2015, str. 8) je na večini maloprodajnih evropskih trgov zemeljskega plina zaznati močno koncentracijo, z nizko stopnjo menjave dobaviteljev ter visokimi maloprodajnimi cenami, kljub temu da cene na veleprodajnem trgu padajo. ACER & CEER (2015, str. 8) sta izvedli analizo koncentracije maloprodajnega trga zemeljskega plina v EU, ki je temeljila na analizi glavnih kazalcev konkurence, uspešnosti podjetij s poudarkom na koncentraciji trga, analizi števila dobaviteljev, primerjavi cen, stroški menjave dobavitelja, številu ponudb na dobavitelja, analizi pričakovanj kupcev ter na povprečnem pribitku. Po podatkih analize je v letu 2014 zaznati zmerno koncentracijo maloprodajnega trga zemeljskega plina tako v Sloveniji, kot tudi v Veliki Britaniji, Španiji na Nizozemskem in Češkem.

Slika 10: Udeležene količine (v GWh) pri menjavi dobavitelja zemeljskega plina pri gospodinjstvem in poslovnem odjemu v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Vir: Povzeto in prirejeno po Javna agencija RS za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010, 2011b, str. 7; Agencija za energijo, Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014, 2015b, str. 8.

Glede na rezultate analize ACER & CEER (2015, str. 9) je na trgih zemeljskega plina, kjer se je liberalizacija trga začela prej, zaznati višjo raven stopnje diverzifikacije proizvodov. To so trgi zemeljskega plina na Nizozemskem, Danskem, Finskem, Švedskem, Norveškem, v Nemčiji in Veliki Britaniji. Diverzifikacija proizvodov ima pozitiven učinek na delovanje trga, saj spodbuja inovativno delovanje udeležencev na trgu. Po drugi strani pa obstaja skrb, da končni uporabniki pri večji raznolikosti proizvodov težje primerjajo ponujene informacije, kjer se posledično zmanjšuje splošna raven preglednosti.

3 PREDSTAVITEV IN ANALIZA POSLOVANJA DOBAVITELJEV ZEMELJSKEGA PLINA V SLOVENIJI

V nadaljevanju podrobneje predstavljam analizo poslovanja dobaviteljev zemeljskega plina na maloprodajnem trgu v Sloveniji s pomočjo izbranih kazalcev v obdobju 2009–2014.

3.1 Podatki in vzorec

Ciljno populacijo analize predstavljajo vsa podjetja, ki so po podatkih Agencije na dan 21.4.2016 delovala kot dobavitelj zemeljskega plina v Sloveniji, prikazana v Tabeli 4. Rezultati analize temeljijo na javno dostopnih podatkih iz letnih poročil posameznih družb za poslovna leta v obdobju 2009–2014. Glavni vir podatkov predstavljajo letna poročila, ki so jih družbe objavile na svojih spletnih straneh ter na poslovnem portalu Gvin.com. Ostali viri podatkov so podatki objavljeni na spletni strani Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence (v nadaljevanju AJ PES).

Vzorec analize predstavlja 17 podjetij, ki so v preučevanem obdobju 2009–2014 aktivno poslovala in za katere je bilo možno pridobiti podatke za vseh šest let analize. Da bi zagotovila reprezentativnost vzorca v omenjenem obdobju, sem družbe Elektro Energija d. o. o., ECE d. o. o. ter Energija Plus d. o. o., ki so pričele s poslovanjem šele v letu 2011, izločila iz vzorca.

Tabela 4: Pregled glavnih značilnosti (sedež podjetja ter leto ustanovitve) podjetij vključenih v vzorec

<i>Podjetje</i>	<i>V nadaljevanju uporabljene kraticе</i>	<i>Sedež podjetja</i>	<i>Leto ustanovitve</i>
Geoplin d. o. o.	Geoplin	Ljubljana	1974
Adriaplin d. o. o.	Adriaplin	Ljubljana	1994
GEN-I d. o. o.	GEN-I	Krško	2004
Energetika Ljubljana d. o. o.	Energetika Ljubljana	Ljubljana	1981
Plinarna Maribor d. o. o.	Plinarna Maribor	Maribor	1870
Petrol Energetika d. o. o.	Petrol Energetika	Ravne na Koroškem	1993
Petrol d. d.	Petrol	Ljubljana	1997
Domplan d. d.	Domplan	Kranj	1997
Energetika Celje d. o. o.	Energetika Celje	Celje	1996
Mestni plinovodi d. o. o.	Mestni plinovodi	Koper	1994
Istrabenz plini d. o. o.	Istrabenz plini	Koper	1990
Komunala Slovenj Gradec d. o. o.	Komunala SG	Slovenj Gradec	1989
Javno podjetje Plinovod Sevnica	Javno podjetje Plinovod Sevnica	Sevnica	1993
Jeko-IN d. o. o.	Jeko-IN	Jesenice	1996
JP KP V d. o. o.	JP KP V	Vrhnik a	1964
Komunalno podjetje Velenje d. o. o.	Komunalno podjetje Velenje	Velenje	1993
Enos d. d.	Enos	Jesenice	1995

Vir: Geoplin, 2015, str. 12; Adriaplin, 2015, str. 3; GEN-I, 2015, str. 20 in 24; Energetika Ljubljana, 2015, str. 1; Plinarna Maribor, 2015, str. 3; Petrol Energetika, 2015, str. 8 Petrol, 2015, str. 75; Domplan, 2015, str. 1; Energetika Celje, 2015, str. 2; Mestni plinovodi, 2015, str. 3 in 4; Istrabenz plini, 2015, str. 12; Komunala Slovenj Gradec, 2015, str. 11; Javno podjetje Plinovod Sevnica, 2015, str. 2; Jeko-IN, 2015, str. 5; JP KP V, 2015, str. 1; Komunalno podjetje Velenje, 2015, str. 7; Enos, 2015, str. 2.

3.2 Značilnosti podjetij vključenih v vzorec

V nadaljevanju so predstavljene temeljne značilnosti podjetij vključenih v vzorec empirične raziskave. Te značilnosti so geografska porazdelitev dejavnosti, velikost podjetja, starost podjetja ter vrsta dejavnosti oz. diverzifikacija podjetij.

3.2.1 Geografska porazdelitev dejavnosti

Kot je razvidno iz Tabele 4, ima med 17-imi analiziranimi podjetij največ (5 podjetij ali 29

% od vseh analiziranih) sedež v osrednjeslovenski statistični regiji. Med njimi imajo 4 podjetja sedež v Ljubljani (Geoplin, Adriaplin, Energetika Ljubljana ter Petrol), Komunalno podjetje Vrhnika pa ima sedež na Vrhniki. V gorenjski statistični regiji imajo sedež 3 podjetja, in sicer Jeko-In ter Enos na Jesenicah, podjetje Domplan ima sedež v Kranju. V vsaki izmed navedenih regij (posavska, koroška, savinjska in obalno-kraška) imata sedež 2 podjetji; GEN-I v Krškem, Plinovod Sevnica v Sevnici, Petrol Energetika v Ravnah na Koroškem, Komunala Slovenj Gradec v Slovenj Gradcu, Energetika Celje v Celju, Komunalno podjetje Velenje v Velenju ter Mestni plinovodi in Istrabenz plini v Kopru. Eno podjetje (Plinarna Maribor) pa ima sedež v podravski regiji, in sicer v Mariboru.

3.2.2 Starost podjetij

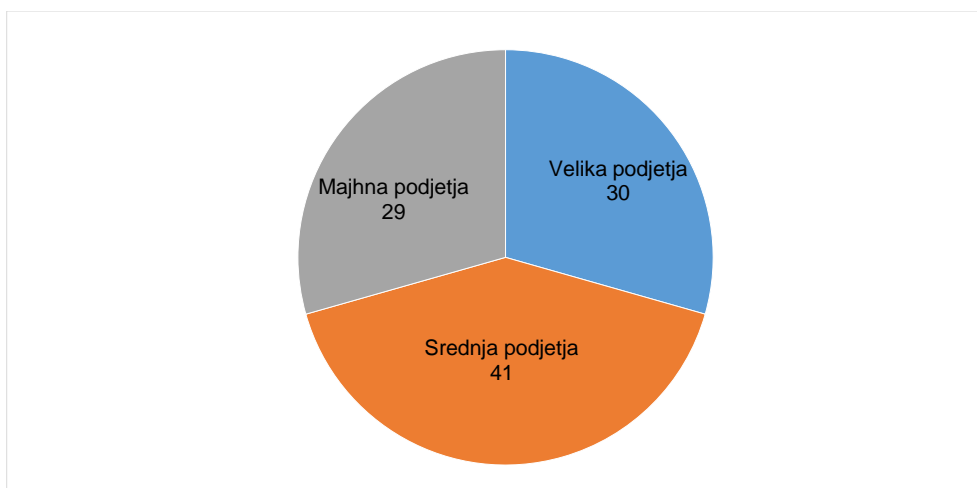
Na podlagi podatkov pridobljenih iz letnih poročil podjetij in iz podatkov pridobljenih na spletnih straneh posameznih podjetij, je bila velika večina podjetij (16 od 17 analiziranih podjetij) ustanovljenih v 20. stoletju. Tako kar 94,1 % od vseh podjetij v vzorcu, predstavljajo podjetja z dolgotrajno poslovno tradicijo. Najstarejše podjetje je Plinarna Maribor, ki je bilo ustanovljeno leta 1870, najmlajše podjetje GEN-I, pa je bilo ustanovljeno leta 2004. Kot je prikazano v Tabeli 4 je bilo 58,8 % oz. 10 preučevanih podjetij je ustanovljenih v 90-ih letih.

3.2.3 Velikost podjetij

Glede na Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1, člen 55.) so bila podjetja v vzorcu razdeljena v tri skupine glede prihodke v poslovnem letu 2014:

- majhna podjetja: prihodek manjši od 8 milijonov EUR letno;
- srednja podjetja: prihodek med 8 in 40 milijonov EUR letno;
- velika podjetja: prihodek nad 40 milijonov EUR letno.

Slika 11: Grafični prikaz velikosti podjetij vključenih v vzorec v %

Kot je razvidno iz Slike 11, preučevani vzorec vsebuje 5 majhnih podjetij (29 % od vseh analiziranih), 7 srednje velikih podjetij (41 % od vseh analiziranih) in 5 velikih podjetij (29 % od vseh analiziranih).

3.2.4 Vrsta dejavnosti

Tabela 5 prikazuje delež prihodkov iz naslova distribucije zemeljskega plina glede na celotne prihodke v preučevanem obdobju. V povprečju so prihodki distribucije zemeljskega plina v obdobju 2009–2011 predstavljali približno 41 % celotnih prihodkov.

Tabela 5: Delež prihodkov dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji iz naslova dobave zemeljskega plina glede na celotne prihodke v obdobju 2009–2014

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	93,9	94,3	95,3	96,0	95,4	95,1
Adriaplin	96,4	97,1	99,0	99,4	99,0	97,2
GEN-I	-	-	-	-	2,6	2,6
Energetika Ljubljana	39,7	38,3	40,5	40,0	34,4	25,2
Plinarna Maribor	78,0	80,1	82,7	84,5	80,8	75,7
Petrol Energetika	56,8	49,7	41,8	46,4	40,1	35,6
Petrol	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.
Domplan	45,0	62,1	68,5	57,0	54,2	56,4
Energetika Celje	66,2	62,2	60,6	60,2	53,2	48,9
Mestni plinovodi	n.p.	n.p.	72,0	72,4	62,4	53,4
Istrabenz plini	7,3	6,2	6,0	5,4	6,2	7,3
Komunala SG	34,5	30,2	33,4	33,2	26,9	23,3
Javno podjetje Plinovod Sevnica	n.p.	n.p.	n.p.	78,5	65,0	59,1
Jeko-IN	8,0	8,3	8,9	8,7	6,7	5,4
JP KPV	n.p.	n.p.	14,6	14,3	9,8	6,9
Komunalno podjetje Velenje	1,8	2,0	2,2	2,1	0,5	0,5
Enos	6,4	7,3	9,4	14,4	n.p.	n.p.
Povprečje	41,1	41,4	42,3	44,5	42,5	39,5

Vir: lastni izračun

V letu 2012 pa je opaziti rahlo povečanje, in sicer so prihodki v povprečju predstavljali 44,5 %, se leta 2013 spustili na 42,5 % in nato v letu 2014 dosegli najnižji odstotek v celotnem preučevanem obdobju, 38,5 %.

Leta 2014 so pri podjetju Geoplin prihodki zemeljskega plina predstavljali 95,1 %, pri podjetju Adriaplin pa 97,2 % celotnih prihodkov. 75,7 % celotnih prihodkov so v podjetju Plinarna Maribor predstavljali prihodki distribucije zemeljskega plina. Poleg prej omenjenih podjetij, so še pri treh ostalih podjetjih prihodki zemeljskega plina predstavljali več kot 50 % celotnih prihodkov v letu 2014.

Preostali del celotnih prihodkov dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v glavnem

predstavljajo prihodki od prodaje električne energije in toplote ter prihodki od prodaje proizvodov in storitev.

3.3 Analiza poslovanja

Računovodski izkazi podjetja nam pokažejo položaj podjetja v določenem trenutku ter poslovanje podjetja v določenem preteklem obdobju. Dejanska vrednost računovodskih izkazov leži v možnosti uporabe za napovedovanje prihodnjih dobičkov, dividend in prostega denarnega toka (Brigham & Daves, 2013, str. 230).

Tabela 6: Seznam uporabljenih kazalnikov in obrazci za njihov izračun

Kazalniki plačilne sposobnosti	Kratkoročni koeficient likvidnosti	$\frac{\text{Kratkoročna sredstva}}{\text{Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti}}$
	Pospešeni koeficient likvidnosti	$\frac{(\text{Kratkoročna sredstva} - \text{Zaloge})}{\text{Kratkoročne obveznosti}}$
Kazalniki donosnosti	Dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja	$\frac{\text{Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)}}{\text{Poslovni prihodki}} * 100$
	Neto prodajna marža	$\frac{\text{Čisti poslovni izid obračunskega obdobja pred davki}}{\text{Čisti prihodki od prodaje}} * 100$
	Čista donosnost kapitala	$\frac{\text{Čisti poslovni izid obračunskega obdobja pred davki}}{((\text{Kapital tekočega leta} + \text{Kapital preteklega leta}) / 2)} * 100$
	Čista donosnost sredstev	$\frac{\text{Čisti poslovni izid obračunskega obdobja pred davki}}{((\text{Sredstva tekočega leta} + \text{Sredstva preteklega leta}) / 2)} * 100$
Kazalniki obračanja	Koeficient obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev	$\frac{\text{Celotni poslovni prihodki}}{((\text{Kratkoročne poslovne terjatve tekočega leta} + \text{Kratkoročne poslovne terjatve preteklega leta}) / 2)}$
	Koeficient obračanja sredstev	$\frac{\text{Čisti prihodki od prodaje}}{((\text{Sredstva tekočega leta} + \text{Sredstva preteklega leta}) / 2)}$
Kazalniki financiranja	Delež dolgov v financiranju	$\frac{\text{Finančne in poslovne obveznosti}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$
	Delež kapitala v financiranju	$\frac{\text{Kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}} * 100$

Vir: E. F. Brigham & P. R. Daves, Intermediate financial management, 2013, str. 254.

Pri analizi poslovanja posameznih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji sem se osredotočila na DuPont model analize računovodskih izkazov podjetja. DuPont model nam omogoči prikaz medsebojnih učinkov neto prodajne marže, koeficient obračanja sredstev ter delež dolga v financiranju na donosnost lastniškega kapitala (Brigham & Daves, 2013, str. 254). Kazalniki, ki so predstavljeni in analizirani v nadaljevanju magistrskega dela, so izračunani na podlagi obrazcev prikazanih v Tabeli 6.

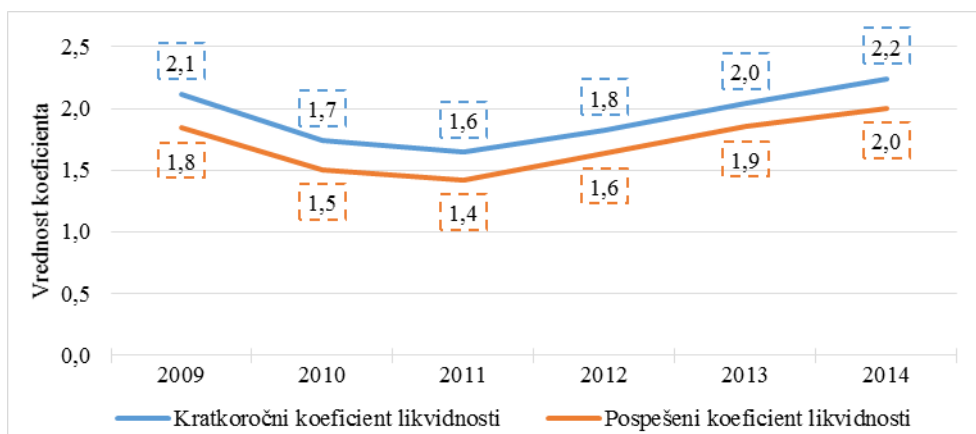
Vsi kazalniki, navedeni v Tabeli 6, so izračunani na podlagi podatkov bilance stanja, ki prikazujejo stanje na dan 31.12. posameznega leta ter poslovnega izida, ki prikazuje

poslovanje podjetij v posameznem letu. Ko v nadaljevanju opisujem kazalnike v posameznem poslovnem letu, se kazalniki, ki so izračunani na podlagi podatkov bilance stanja, nanašajo na stanje konec posameznega leta.

3.3.1 Kazalniki plačilne sposobnosti

Kazalniki plačilne sposobnosti nam pokažejo razmerje med kratkoročnimi sredstvi in kratkoročnimi obveznostmi podjetja ter njegove sposobnosti, da poravnava vse zapadle obveznosti (Brigham & Daves, 2013, str. 254). Najbolj uporabljena kazalnika sta kratkoročni koeficient likvidnosti ter pospešeni koeficient likvidnosti, ki ju analiziram v nadaljevanju tega poglavja in sta predstavljena na Sliki 12.

Slika 12: Povprečni kratkoročni koeficient likvidnosti ter pospešeni koeficient likvidnosti izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Vir: lastni izračun

3.3.1.1 Kratkoročni koeficient likvidnosti

Kratkoročni koeficient likvidnosti, izračunan na podlagi obrazca prikazanega v Tabeli 6, prikazuje razmerje financiranja kratkoročnih sredstev iz kratkoročnih obveznosti do virov sredstev na dan bilance stanja. Za podjetja je ugodneje, da je vrednost koeficienta čim večja, saj se tako povečuje tudi plačilna sposobnost posameznega podjetja in pomeni, da podjetje uspešno pokriva kratkoročna sredstva (Brigham & Daves, 2013, str. 231). Kot prikazuje Slika 12, imajo v povprečju preučevana podjetja v obdobju 2009–2014 koeficient kratkoročne likvidnosti višji od 1,0, kar pomeni, da podjetja uspešno vzdržujejo razmerje financiranja kratkoročnih obveznosti do virov sredstev in jih financirajo tudi dolgoročno. V preučevanem obdobju se je koeficient v povprečju rahlo povečal iz 2,1 v letu 2009 na 2,2 v letu 2014, kar kaže na rahlo boljšo plačilno sposobnost podjetij v letu 2014, kot pa v letu 2009.

Priloga 1, Tabela 1 prikazuje kratkoročni koeficient likvidnosti posameznih izbranih

dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014. V preučevanem obdobju najbolj izstopa koeficient podjetja Geoplin, ki se je iz 3,3 v letu 2009 povečal na 7,5 v letu 2014. Koeficient je začel naraščati že v letu 2013 zaradi 40,6 % nižjih kratkoročnih obveznosti na dan 31.12.2013 v primerjavi s prejšnjim koncem leta. Kratkoročne obveznosti prej omenjenega podjetja so se na 31.12.2014 zmanjšale še za dodatnih 52,5 %, v primerjavi s koncem leta 2013. Zmanjšanje kratkoročnih obveznosti je po podatkih letnega poročila podjetja (Geoplin, 2015) posledica negativnega učinka iz naslova prevrednotenja valutnih rokovnih poslov na srednji tečaj Banke Slovenije ter postopnega zmanjšanja obveznosti do dobaviteljev družbe na domačem in tujem trgu, ki predstavljajo nezapadle in neplačane obveznosti za dobavljeni zemeljski plin in stroške v zvezi z dobavo zemeljskega plina do slovenske meje. Med analiziranimi podjetji izstopa tudi koeficient manjšega dobavitelja zemeljskega plina – Javno podjetje Plinovod Sevnica, ki je v preučevanem obdobju dosegel maksimalno vrednost 7,8, leta 2011 pa minimalno vrednost 3,6. Izrazito nihanje v vrednosti koeficienta je posledica nihanja kratkoročnih obveznosti podjetja, ki so se konec leta 2009 zmanjšale za 67,1 % v primerjavi s prejšnjim letom in povečale za 120,6 % konec leta 2011 v primerjavi s koncem leta 2010.

3.3.1.2 Pospešeni koeficient likvidnosti

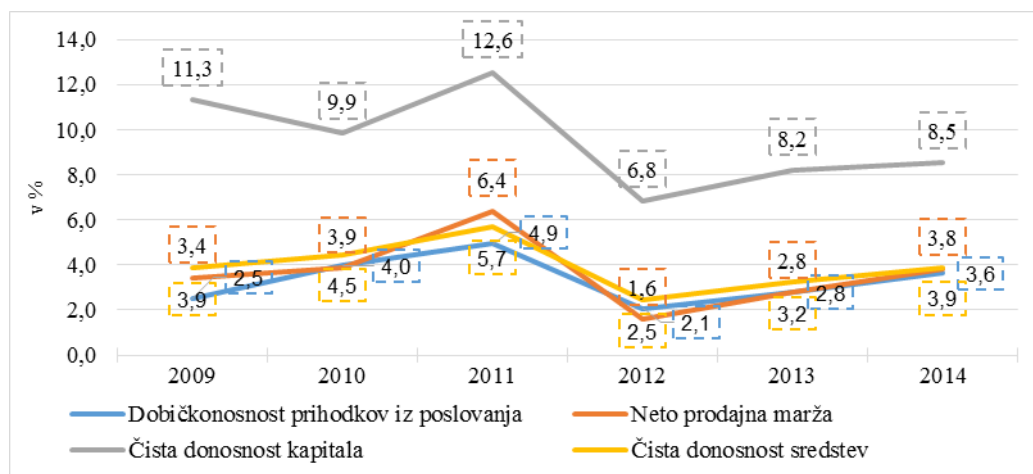
Pospešeni koeficient likvidnosti se izračuna podobno kot kratkoročni koeficient likvidnosti, razen da se od kratkoročnih sredstev odšteje še zaloge (obrazec prikazan v Tabeli 6). Na Sliki 12 je vidno podobno povprečno gibanje, kot pri analizi povprečnega kratkoročnega koeficienta likvidnosti, saj so pri izračunu pospešenega koeficienta likvidnosti iz kratkoročnih sredstev odvzete samo zaloge, ki pa pri distributerjih zemeljskega plina ne igrajo velike vloge, oziroma jih tako rekoč ni. Povprečni koeficient se je tako iz 1,8 v letu 2009 povečal na 2,0 v letu 2014, kar kaže v povprečju na boljšo likvidnost podjetij, ki se ukvarjajo z distribucijo z zemeljskem plinom v Sloveniji v 2014, v primerjavi z 2009.

Pospešeni koeficient likvidnosti posameznih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 je prikazan v Prilogi 1, Tabela 2. V preučevanem obdobju zopet izstopata Geoplin, Mestni plinovodi in Javno podjetje Plinovodi Sevnica zaradi že prej opisanih razlogov.

3.3.2 Kazalniki donosnosti

Kazalniki donosnosti prikažejo skupni učinek likvidnosti, upravljanja s sredstvi ter upravljanja z dolgovi podjetja (Brigham & Daves, 2013, str. 254). V nadaljevanju analiziram štiri najbolj pogosto uporabljene kazalnike donosnosti, in sicer kazalnik dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja, neto prodajno maržo, čisto donosnost kapitala ter čisto donosnost sredstev. Iz Slike 13 je razvidno, da so se kazalnik dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja, neto prodajna marža ter čista donosnost sredstev v preučevanem obdobju gibali zelo podobno, kar je razvidno tudi iz analize v nadaljevanju.

Slika 13: Povprečni kazalnik dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja, povprečni kazalnik neto prodajne marže, povprečni kazalnik čiste donosnosti kapitala ter povprečni kazalnik čiste donosnosti sredstev izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Vir: lastni izračun

3.3.2.1 Dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja

Dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja sem izračunala na podlagi obrazca navedenega v Tabeli 6. Kot je razvidno iz Slike 13, se je v povprečju dobičkonosnost vseh analiziranih podjetij povečal iz 2,5 % v letu 2009, na 3,6 % v letu 2014, vendar pa je pri preučevanih podjetjih opaziti tako pozitivno, kot tudi negativno povprečno gibanje dobičkonosnosti. V Tabeli 3, v Prilogi 1 je prikazana dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja vseh analiziranih podjetij. Prvih pet največjih podjetij po tržnem deležu ima v preučevanem obdobju negativno povprečno gibanje dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja. Pri Adriaplínu, Gen-I in Energetiki Ljubljana je padajoč trend dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja posledica predvsem nižjega poslovnega izida iz poslovanja leta 2014, v primerjavi z letom 2009. Pri Geoplínu in Plinarni Maribor so se poleg poslovnega izida iz poslovanja v obdobju 2009–2014 zmanjšali tudi poslovni prihodki. Največjo rast dobičkonosnosti prihodkov med desetimi največjimi podjetji po tržnem deležu je zabeležilo podjetje Domplan, saj je iz 0,8 % dobičkonosnosti prihodkov v letu 2009 povečalo na 1,8 % v letu 2014, in sicer zaradi izboljšanja poslovanja, ki je vodil do pozitivnega poslovnega izida ter večjih prihodkov iz prodaje. Podjetje Mestni plinovodi je doseglo 5,4 % povečanje dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja v preučevanem obdobju. V preučevanem obdobju je nato dobičkonosnost omenjenega podjetja konstantno padala, dosegla najnižjo točko (2,7 %) leta 2013 ter nato leta 2014 zopet strmo narasla, ko je dosegla 11,6 %. Glavni razlog za strm vzpon leta 2014 je bilo 22,6 % povečanje poslovnega izida iz poslovanja v primerjavi z letom 2013, zaradi zmanjšanja stroškov storitev ter nabavne vrednosti prodanega blaga in materiala.

Med vsemi preučevanimi podjetji izstopa podjetje Enos, katerega dobičkonosnost prihodkov

iz poslovanja je v letu 2011 dosegla 30,2 %. Visok porast je posledica skoraj 300 % povečanja poslovnega izida iz poslovanja v letu 2011 v primerjavi s prejšnjim letom. Po podatkih letnega poročila podjetja je bil zabeležen višji dobiček predvsem zaradi enkratnega dogodka prodaje nepremičnine podjetja, kar je vodilo do 1,2 milijonov EUR višjih prevrednotovalnih poslovnih prihodkov iz naslova odtujitve osnovnih sredstev v letu 2011.

3.3.2.2 Neto prodajna marža

Povprečna neto prodajna marža preučevanih podjetij prikazana na Sliki 13 (izračunana na podlagi obrazca prikazanega v Tabeli 6) se je v preučevanem obdobju v povprečju gibala med 3,4 % in 3,8 %. Vrh je marža v povprečju dosegla leta 2011, zaradi zelo visoke neto prodajne marže podjetja Enos in Energetika Ljubljana. Tako kot povprečna dobičkonosnost prihodkov iz prodaje, kot tudi povprečna neto prodajna marža se je v preučevanem obdobju izboljšala, kar kaže v povprečju na boljšo profitabilnost preučevanih podjetij v letu 2014, v primerjavi z letom 2009.

Neto prodajna marža preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 je prikazana v Tabeli 4, v Prilogi 1. V primerjavi z letom 2010, je podjetje Energetika Ljubljana leta 2011 celotni poslovni izid pred davki skoraj podvojilo predvsem zaradi enkratnega dogodka menjave poslovnega deleža v Geoplinu za poslovni delež v Termoelektrarni toplarni Ljubljana (Energetika Ljubljana, 2012, str. 7). Posledično so se finančni prihodki podjetja povečali za desetkrat, kar je privedlo do višjega poslovnega izida v letu 2011. Leta 2011 se je izven povprečja gibal tudi kazalnik podjetja Enos, ki je dosegel maksimalno vrednost 48,7 %. Podjetju so se prihodki od prodaje na domačem trgu zmanjšali za 45 % v letu 2011, kar je vodilo v povečanje kazalnika za 42,8 odstotnih točk v primerjavi z letom 2010. Izven povprečja se je gibalo tudi podjetje Mestni plinovodi, katerega neto prodajna marža je leta 2014 narasla za 8,7 odstotnih točk v primerjavi z letom 2013, predvsem zaradi zmanjšanja stroškov storitev ter nabavne vrednosti prodanega blaga in materiala. Prav tako se je rahlo izven povprečja gibala neto prodajna marža podjetja Adriaplin, ko je leta 2010 dosegla vrh predvsem zaradi 17,9 % povečanja poslovnih prihodkov v letu 2010.

3.3.2.3 Čista donosnost kapitala

Kazalnik čiste donosnosti kapitala, izračunan na podlagi obrazca v Tabeli 6, prikaže koliko čistega dobička podjetja se ustvari iz vsakega 1 EUR vloženega kapitala. Ta kazalnik je med pomembnejšimi računovodskimi kazalniki.

Kot je razvidno iz Slike 13, se je čista donosnost kapitala analiziranih podjetij v povprečju zmanjšala iz 11,3 % leta 2009, na 8,5 % leta 2014. Vmes je povprečna vrednost kazalnika leta 2011 dosegla maksimum in znašala 12,6 %.

V Tabeli 5, v Prilogi 1 je prikazana čista donosnost kapitala vseh preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014. Izmed vseh analiziranih podjetij najbolj izstopa GEN-I, ki je predvsem v odboju 2009–2010 imel največjo čisto donosnost kapitala, ta se je gibala med 63,7 % in 51,0 %. Po drugi strani pa je zaznati negativno gibanje preučevanega kazalnika podjetja GEN-I v obdobju 2009–2014, ki je posledica predvsem izrazitejšega porasta kapitala podjetja, ki se je povečal predvsem zaradi prenesenega čistega dobička iz preteklih let. Izven ravni povprečja se je gibal tudi kazalnik podjetja Enos, ko se je leta 2011 izrazil povečal na 43,6 %, saj je podjetje leta 2011 zabeležilo skoraj štirikrat višji čisti poslovni izid pred davki, kot pa leta 2010. Čista donosnost kapitala podjetja Jeko-IN se je v preučevanem obdobju izboljšala iz -28,7 % leta 2010, na 32,9 % leta 2014, kar je posledica zabeležene izgube pred davki leta 2010 in dobička leta 2014.

Izmed vseh preučevanih podjetij je samo 6 podjetij doseglo povečanje čiste donosnosti kapitala v obdobju 2009–2014. Največje povečanje čiste donosnosti kapitala je doseglo podjetje Jeko-IN (iz 0,1 % v letu 2009, na 32,9% v letu 2014).

3.3.2.4 Čista donosnost sredstev

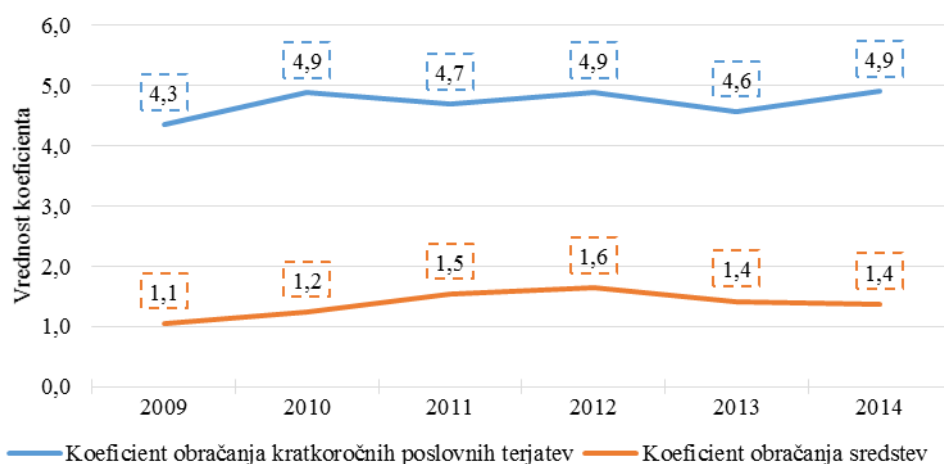
Čista donosnost sredstev, izračunana na podlagi obrazca v Tabeli 6, pove koliko čistega dobička oziroma izgube je podjetje ustvarilo na vsakih 100 EUR obstoječih sredstev (Brigham & Daves, 2013, str. 240). Kazalnik je v povprečju v preučevanem obdobju znašal 3,9 %. Tako kot pri analizi čiste donosnosti kapitala, tako je tudi pri analizi čiste donosnosti sredstev opaziti izstopanje treh podjetij, podjetja Enos, GEN-I in Geoplin.

Čista donosnost sredstev izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 je prikazana v Tabeli 6, v Prilogi 1. Visoko povečanje kazalnika podjetja Enos leta 2011 je posledica skoraj štirikrat večjega čistega poslovnega izida pred davki leta 2011 v primerjavi s prejšnjim letom. Donosnost sredstev podjetja GEN-I se je v preučevanem obdobju zmanjšala zaradi občutnega povečanja celotnih sredstev podjetja. V preučevanem obdobju so se celotna sredstva povečala kar za 19,3 %, predvsem zaradi višjih kratkoročnih poslovnih terjatev ter deloma tudi zaradi povečanja denarnih sredstev na dan 31.12.2014, v primerjavi s koncem leta 2009. Podjetje Geoplin pa je v preučevanem obdobju zabeležilo izrazit padec čiste donosnosti sredstev (za 6,7 odstotne točke). Leta 2009 je čista donosnost sredstev podjetja znašala 9,3 %, nato pa se je zaradi negativnega čistega poslovnega izida skozi celotno obdobje zmanjšala na 3,6 %. Čisti poslovni izid podjetja se je v obdobju 2009–2014 zmanjšal za 74,3 %, iz 24,6 milijonov EUR leta 2009, na 6,3 milijonov EUR leta 2014.

3.3.3 Kazalniki obračanja

Kazalniki obračanja merijo kako podjetja uspešno in hitro obrača posamezna sredstva. (Brigham & Daves, 2013, str. 232). V nadaljevanju analiziram koeficient obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev ter koeficient obračanja sredstev.

Slika 14: Povprečni koeficient obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev ter povprečni koeficient obračanja sredstev izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Vir: lastni izračun

3.3.3.1 Koeficient obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev

Koeficient obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev, izračunan na podlagi obrazca v Tabeli 6, se je v obdobju 2009–2014 v povprečju gibal med 4,3 in 4,9. Kot je razvidno iz Slike 14, je bila vrednost koeficienta v povprečju v preučevanem obdobju dokaj konstantna, leta 2009 je dosegla minimum z vrednostjo 4,3.

Obračanje kratkoročnih poslovnih terjatev izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 je prikazano v Tabeli 7, v Prilogi 1. Koeficient podjetja Petrol je v omenjenem obdobju v povprečju znašal 9,8 ter tako najbolj izstopal iz povprečja vseh analiziranih podjetij. Na podlagi omenjenega lahko sklepamo, da podjetje Petrol med vsemi analiziranimi podjetji najhitreje obrača terjatve iz poslovanja v denarna sredstva. Petrolu sledi podjetje GEN-I, katerega koeficient je v povprečju znašal 7,7 in je zabeležil 5,1 % povečanje. Koeficient podjetja Geoplin pa je v povprečju znašal 6,5, vendar je v preučevanem obdobju zabeležil rahel padec, iz 6,4 leta 2009, na 6,1 leta 2014.

3.3.3.2 Koeficient obračanja sredstev

Koeficient obračanja sredstev, izračunan po obrazcu v Tabeli 6, nam pove kolikokrat letno v povprečju se sredstva podjetja obrnejo. Kot je razvidno iz Slike 14, se je koeficient v povprečju povečal iz 1,1 v letu 2009, na 1,4 v letu 2014, kar kaže na boljše poslovanje dobaviteljev zemeljskega plina v letu 2014 v primerjavi z letom 2009.

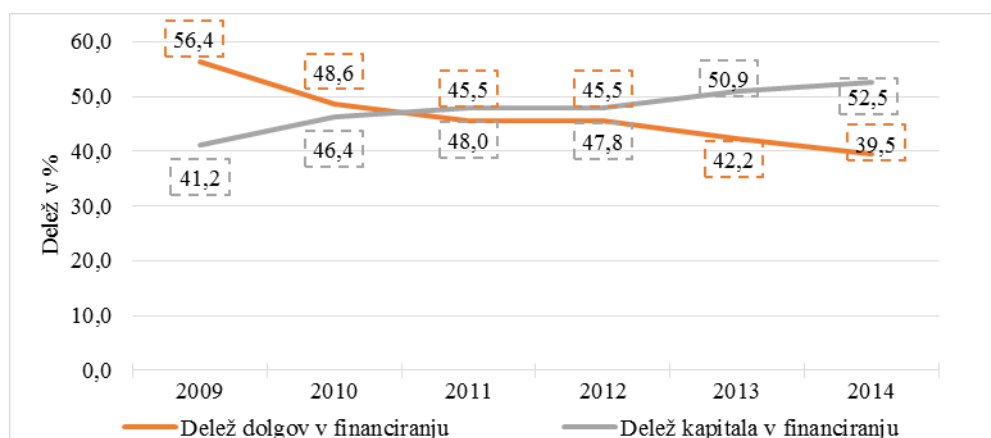
Koeficient obračanja sredstev vseh izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v

obdobju 2009–2014 je prikazan v Tabeli 8, v Prilogi 1. Med analiziranimi podjetji najbolj izstopa kazalnik podjetja GEN-I, katerega kazalnik se je rahlo poslabšal v preučevanem obdobju in se je gibal v območju med 5,7 in 5,4. Največjo vrednost je dosegel leta 2012, ko je znašal 7,1.

3.3.4 Kazalniki financiranja

Kazalniki financiranja razkrijejo obseg, v katerem se podjetje financira z dolgom ter verjetnost, da podjetje ne bo uspelo izpolniti svojih dolžniških obveznosti (Brigham & Daves, 2013, str. 254). V nadaljevanju analiziram kazalnik deleža dolgov v financiranju ter kazalnik deleža kapitala v financiranju, ki sta prikazana na Sliki 15.

Slika 15: Povprečni delež dolgov v financiranju ter povprečni delež kapitala v financiranju izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v %

Vir: lastni izračun

3.3.4.1 Delež dolgov v financiranju

Kazalnik deleža dolgov v financiranju prikazuje razmerje finančnih in poslovnih obveznosti do obveznosti do virov sredstev podjetij in je bil izračunan na podlagi obrazca prikazanega v Tabeli 6. Slika 15 prikazuje povprečno gibanje omenjenega kazalnika v obdobju 2009–2014. Leta 2009 so v povprečju 56,4 % celotnih obveznosti do virov sredstev predstavljale finančne in poslovne obveznosti preučevanih podjetij. V preučevanem obdobju je delež dolgov v financiranju v povprečju postopoma padal in leta 2014 v povprečju znašal 39,5 %, kar pomeni, da so podjetja v povprečju bolje upravljala s finančnim in poslovnim financiranjem podjetja.

V Tabeli 9, v Prilogi 1 je prikazan delež dolgov v financiranju vseh izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014. Komunalno podjetje Velenje, Jeko-IN, Komunalno podjetje Slovenj Gradec in Petrol so podjetja z največjim povprečnim

kazalnikom v preučevanem obdobju. Največji delež dolgov v financiranju 94,9 % je leta 2009 imelo Komunalno podjetje Velenje.

3.3.4.2 Delež kapitala v financiranju

Delež kapitala v financiranju prikazuje lastniško financiranje vseh obveznosti do virov sredstev podjetja in je bil izračunan na podlagi obrazca prikazanega v Tabeli 6. Kot je razvidno iz Slike 15, je kazalnik v povprečju povečal iz 41,2 % na 52,5 %, kar kaže na to, da so podjetja v preučevanem obdobju povečala svoje financiranje s kapitalom in so manj tvegana za upnike podjetij.

Delež kapitala v financiranju vseh izbranih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji za obdobje 2009–2014 je prikazan v Tabeli 10, v Prilogi 1. Med analiziranimi podjetji v prvih letih analize (med letom 2009 in 2010) izstopajo Javno podjetje plinovod Sevnica, Geoplin in Energetika Ljubljana, katerih delež kapitala v financiranju je največji. V letih 2011–2014 pa izstopata še podjetje JP KPV ter podjetje Enos. Delež kapitala, glede na celotna sredstva podjetja prej omenjenih podjetij, se giblje nad 60 % in so tako manj tvegana za upnike, saj večje tveganje nosijo lastniki. Kazalnik se je pri osmih od sedemnajstih podjetij v povprečju gibal med 40 % in 60 %, ter se je v celotnem obdobju 2009–2014 povečeval. Največje povečanje deleža kapitala med vsemi analiziranimi podjetji je v preučevanem obdobju zabeležilo podjetje Jeko-IN, saj se je delež povečal za 22,7 odstotne točke, iz 4,8 % leta 2009 na 27,5 % leta 2014.

4 ANALIZA ODVISNOSTI USPEŠNOSTI POSLOVANJA OD ZNAČILNOSTI PODJETIJ

4.1 Predstavitev metode razvrščanja v skupine

Metoda razvrščanja v skupine je pomembna raziskovalna metoda za razvrščanje veliko podatkov v skupine, ki so bolj obvladljive in primerne za analizo od posameznega individualnega podatka. Metoda preučuje povezavo in značilnosti med spremenljivkami znotraj posamezne skupine, tako je znotraj skupine povezanost velika, med seboj pa se skupine čim bolj razlikujejo (Burns & Burns, str. 553–554).

Kot navaja Ferligoj (1989, str. 8–9), obstaja več razlogov zakaj enote razvrščamo v skupine. Najbolj pogosto podatke razvrščamo v skupine zaradi naslednjih razlogov:

- zgoščevanje podatkov, ki se uporabi kadar se analizira velike količine podatkov, saj se tako lahko analizirajo samo skupine enot, namesto vseh enot;
- bolj učinkovit pregled nad podatki ter večja možnost, da poiščemo izstopajoče vrednosti;
- empirična določitev tipologije pojavov pri preverjanju hipotez in v konkretnem področju

raziskovanja.

4.1.1 Vrste metod razvrščanja v skupine

Obstaja več vrst metod razvrščanja v skupine. V nadaljevanju predstavljam tri osnovne vrste: hierarhične, ne-hierarhične in geometrijske metode razvrščanja.

4.1.1.1 Hierarhične metode razvrščanja

Hierarhična metoda razvrščanja je najbolj pogosto uporabljena metoda razvrščanja v skupine, pri kateri se vnaprej ne določi števila končnih skupin. Hierarhične metode lahko razdelimo v dve skupini (Rebernik, 2015, str. 134):

- metode združevanja: v vsakem koraku postopoma združimo dve ali več skupin v novo skupino dokler ne nastane ena skupina z vsemi enotami, med najbolj znanimi je Wardova metoda;
- metode cepitve: v vsakem koraku izbrano skupino razcepimo na dve ali več skupin, dokler ni vsaka enota v svoji skupini.

Glavna prednost tega tipa analize je grafični prikaz rezultatov v obliki drevesa združevanja, ki nam je lahko v veliko pomoč pri interpretaciji rezultatov. Poleg tega ta metoda vnaprej ne potrebuje določitve števila skupin. Vendar je ta metoda po drugi strani primerna predvsem za majhno število podatkov. Druga pomanjkljivost le-te je, da je pred pričetkom uporabe metode potrebno izračunati minimalno razdaljo, kar je pri veliki količini podatkov lahko problem. Poleg tega je ta metoda dokaj toga, saj enot po združevanju ali cepitvi ni več mogoče razporediti v drugo skupino (Řezanková, 2014, str. 74).

4.1.1.2 Ne-hierarhične metode razvrščanja

Za ne-hierarhične metode je značilno, da je potrebno vnaprej določiti število skupin razvrstitve. Enote se v skupine razvrščajo na način, da z izbranim optimizacijskim kriterijem izboljšujejo vnaprej določeno začetno število skupin, vendar tako, da nobena od predstavitev ne izboljša vrednosti kriterijske funkcije (Rebernik, 2015, str. 134).

Najbolj znani ne-hierarhični metodi sta (Košmelj & Breskvar Žaucer, 2006, str. 305):

- metoda prestavljanj;
- metoda voditeljev, ki razvrsti vse enote v skupini v določeno število skupin. Vsako enoto se doda v najbližjo skupino, ko so vse enote dodeljene se izračuna težišča novo-nastalih skupin, ki postanejo novi voditelji. Postopek se ponavlja, dokler se voditelji ne premikajo več.

4.1.1.3 Geometrijske metode razvrščanja

Geometrijske metode razvrščanja omogočajo preslikavo podatkov iz originalnega več razsežnostnega prostora v manj razsežnostni. Uporabljamo jo takrat, ko imamo le dve ali tri spremenljivke, ki jih tudi pokažemo v dvo- ali tri razsežnostnem prostoru. Najbolj znani metodi sta metoda glavnih komponent in več razsežnostno lestvičenje (Rebernik, 2015, str. 134).

4.1.2 Merjenje podobnosti

Razdalja med skupinami oziroma merjenje podobnosti se lahko računa na različne načine. V primeru, da imamo številske podatke, je med najbolj pogostimi evklidska oziroma kvadratna razdalja. V primeru, da imamo binarne podatke, se podobnosti merijo na podlagi Sokal-Michnerjevo mere, prve in druge Sokal-Snethova mere, Rogers-Tanimotova mere ter Russell-Roaca mere. V primeru, ko imamo nominalna podatke, lahko za merjenje podrobnosti uporabljamo metode, ki so opisane za binarne podatke, vendar moramo pri tem vsako spremenljivko dihotomizirati (Ferligoj, 1989, str 45).

4.2 Predstavitev rezultatov analize

4.2.1 Izbrana metoda razvrščanja in merjenja podobnosti

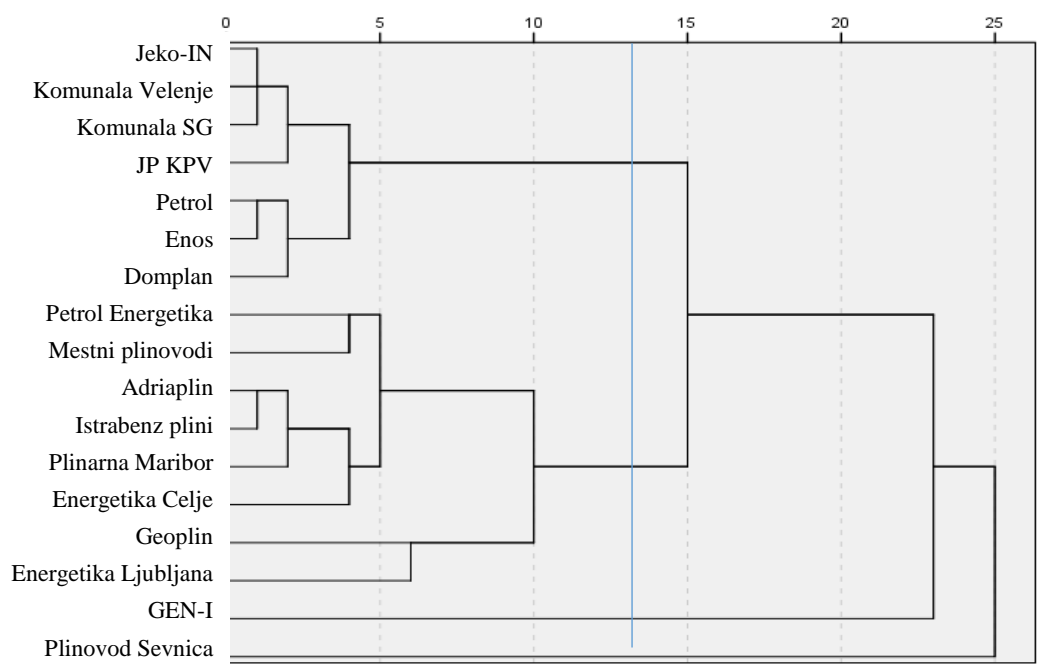
V nadaljevanju sem pridobljene podatke analizirala s pomočjo programa SPSS. V analizo je zajetih že v prejšnjem poglavju opredeljenih 17 dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014. Na začetku analize ni bilo jasno v koliko skupin bi bilo smiselno razdeliti podjetja, zato sem izbrala najbolj pogosto uporabljeno hierarhično metodo razvrščanja v skupine, Wardovo metodo. Izbrano metodo razvrščanja v skupine sem aplicirala na vsa izbrana podjetja za vsako leto preučevanega obdobja posebej.

Vse moje uporabljene spremenljivke so številske, zato sem za merjenje podobnosti izbrala najbolj uporabljen način računanja razdalje v večdimenzionalnem prostoru, kvadratno evklidsko razdaljo. Analizo sem opravila na podlagi naslednjih kazalcev: pospešeni koeficient likvidnosti, neto prodajna marža, čista donosnost kapitala, čista donosnost sredstev, delež dolgov v financiranju in delež kapitala v financiranju. Omenjene kazalce sem že analizirala po posameznih podjetjih v obdobju 2009–2014 v tretjem poglavju.

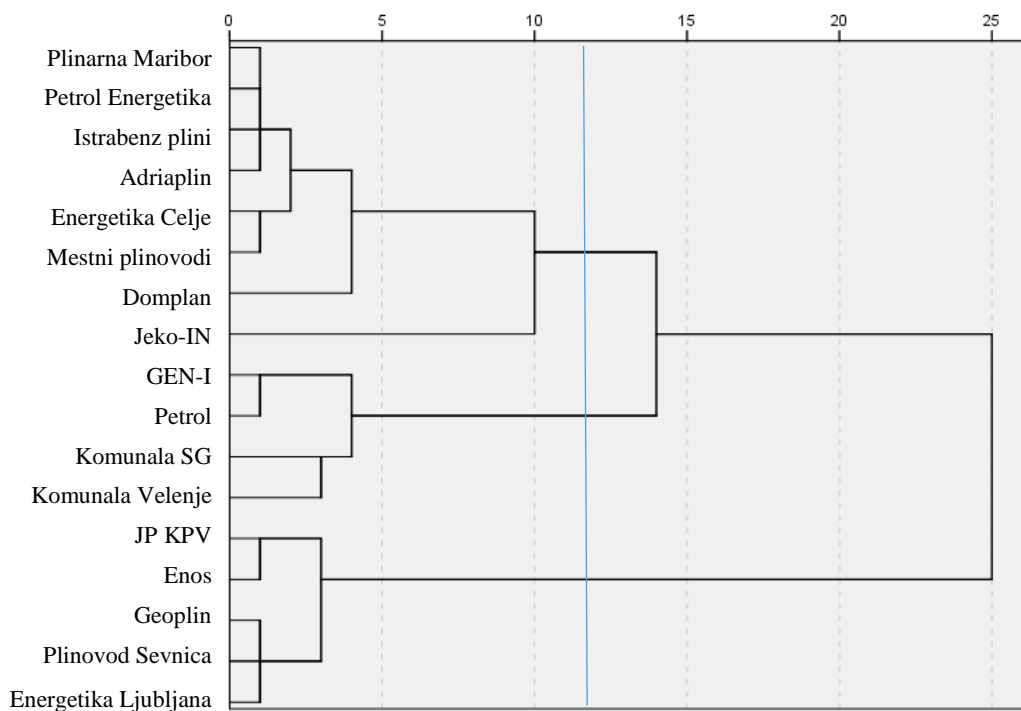
4.2.2 Drevo združevanja in razdelitev v skupine

Na podlagi izvedene analize sem pridobila tudi vizualni prikaz združevanja posameznih podjetij v skupine v obliki drevesa združevanja. Za leto 2009 in 2014 je drevo združevanja prikazano na Sliki 16 in na Sliki 17.

Slika 16: Drevo združevanja za leto 2009

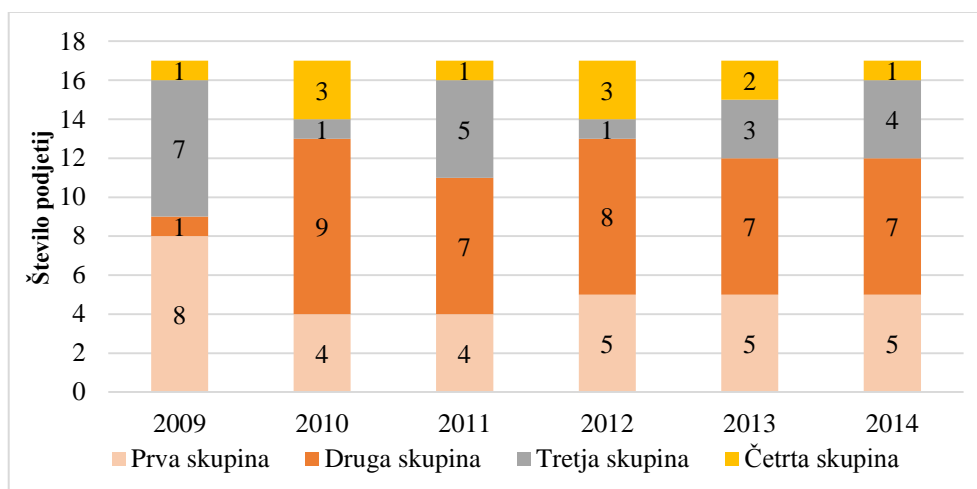

Slika 17: Drevo združevanja za leto 2014

Drevo združevanja nam pomaga tudi pri določitvi števila skupin. Temeljno pravilo je, da na drevesu združevanja potegnemo navpično črto tam, kjer so si enote znotraj skupine najbolj podobne, skupine med seboj pa najbolj različne. Na podlagi dreves združevanja na Sliki 16 in Sliki 17 sem analizirana podjetja v vsakem letu razdelila v štiri skupine.

Slika 18: Razdelitev izbranih podjetij v Sloveniji v posamezne skupine v obdobju 2009–2014

Opomba: Števila prikazana v stolpcih predstavljajo število podjetij, ki so bila razvrščena v posamezne skupine
Vir: lastni izračun

Kot je razvidno iz Slike 18, se porazdelitev podjetij v posamezne skupine v preučevanem obdobju v posameznih letih med seboj kar močno razlikuje. V letu 2009 sta bili največji prva in tretja skupina. V prvo skupino so spadala naslednja podjetja: Geoplin, Adriaplin, Energetika Ljubljana, Plinarna Maribor, Petrol Energetika, Energetika Celje, Mestni plinovodi in Istrabenz plini. V tretjo skupino pa so bila uvrščena naslednja podjetja: Petrol, Domplan, Komunala SG, Jeko-IN, JP KPV, Komunalno podjetje Velenje, Enos. Druga in četrta skupina sta vsebovali samo eno podjetje, in sicer je bil GEN-I razvrščen v drugo skupino in Javno podjetje Plinovod Sevnica v četrto skupino.

Leta 2014 je bila razdelitev podjetij v skupine nekoliko drugačna, saj je bila najštevilčnejša druga skupina, v katero so bila uvrščena podjetja: Adriaplin, Plinarna Maribor, Petrol Energetika, Domplan, Energetika Celje, Mestni plinovodi in Istrabenz plini. Sledila je prva skupina, katera je vključevala naslednja podjetja: Geoplin, Energetika Ljubljana, Javno podjetje Plinovod Sevnica, JP KPV in Enos. Tretja skupina je vsebovala štiri podjetja: GEN-I, Petrol, Komunala SG in Komunalno podjetje Velenje. Četrta skupina pa je vsebovala samo eno podjetje Jeko-IN.

V nadaljevanju magistrskega dela primerjam srednje vrednosti izbranih kazalcev posameznih skupin v obdobju 2009–2014.

4.2.3 Primerjava srednjih vrednosti

V Tabeli 7 (za leto 2009) in v Tabeli 8 (za leto 2014) prikazujem srednje vrednosti za vsako skupino podjetij in za vsak izbran kazalec.

Tabela 7: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2009

Kazalec/skupina	Prva skupina	Druga skupina	Tretja skupina	Četrta skupina
Pospešeni koeficient likvidnosti	1,9	1,6	1,2	6,4
Neto prodajna marža, v %	6,3	2,8	0,6	1,1
Čista donosnost kapitala, v %	12,4	63,7	4,0	1,1
Čista donosnost sredstev, v %	5,3	15,8	0,9	1,0
Delež dolgov v financiranju, v %	44,4	61,4	76,6	6,3
Delež kapitala v financiranju, v %	54,0	38,5	19,4	93,7
Število podjetij v skupini	8	1	7	1

Vir: lastni izračun

Prva skupina, ki v letu 2009 vsebuje največ podjetij, ima izmed vseh analiziranih izbranih kazalcev največjo samo povprečno neto prodajno maržo. Vsi drugi kazalci se v primerjavi z ostalimi skupinami v povprečju gibljejo na srednji ravni. Povprečna vrednost deleža dolgov v financiranju je v primerjavi z ostalimi skupinami dokaj visoka (44,4 %), srednja vrednost čiste donosnosti sredstev pa je znašala 5,3 %.

V letu 2009 je bilo v tretjo skupino uvrščenih sedem podjetij. Glede na srednje vrednosti izbranih analiziranih kazalnikov ima tretja skupina naslednje značilnosti:

- najmanjšo vrednost pospešenega koeficienta likvidnosti;
- najmanjšo neto prodajno maržo;
- najmanjšo čisto donosnost sredstev;
- najmanjši delež kapitala v financiranju;
- največji delež dolgov v financiranju.

Druga skupina je v letu 2009 imela največjo srednjo vrednost čiste donosnosti kapitala in čiste donosnosti sredstev. Četrta skupina, ki je vsebovala samo podjetje Javno podjetje Plinovod Sevnica, je imela največji pospešeni koeficient likvidnosti in največji delež kapitala v financiranju. Po drugi strani pa je četrta skupina imela najmanjšo čisto donosnost kapitala in najmanjši delež dolgov v financiranju.

Kot je razvidno iz Tabele 8, je bila v letu 2014 najštevilčnejša druga skupina, ki je imela prav tako kot prva skupina v letu 2009, največjo samo neto prodajno maržo.

Prva skupina je v letu 2014 imela največji pospešeni koeficient likvidnosti ter največji delež kapitala v financiranju. Po drugi strani pa je imela ta skupina tudi najmanjšo vrednost čiste donosnosti kapitala ter najmanjši delež dolga v financiranju.

Tretja skupina je v letu 2014 imela naslednje značilnosti:

- najmanjšo vrednost pospešenega koeficienta likvidnosti;
- najmanjšo vrednost neto prodajne marže;
- najmanjšo vrednost donosnosti sredstev;
- najmanjšo vrednost deleža kapitala v financiranju ter
- največjo vrednost deleža dolgov v financiranju.

Četrta skupina, ki je tudi v letu 2014 vsebovala samo eno podjetje, je imela največjo čisto donosnost kapitala in največjo čisto donosnost sredstev.

Tabela 8: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2014

Kazalec/skupina	Prva skupina	Druga skupina	Tretja skupina	Četrta skupina
Pospešeni koeficient likvidnosti	3,8	1,3	1,1	2,3
Neto prodajna marža, v %	4,0	5,6	0,5	3,9
Čista donosnost kapitala, v %	5,4	8,4	6,7	32,9
Čista donosnost sredstev, v %	4,2	4,3	1,7	8,0
Delež dolgov v financiranju, v %	13,6	42,2	68,5	34,6
Delež kapitala v financiranju, v %	82,1	53,3	20,3	27,5
Število podjetij v skupini	5	7	4	1

Vir: lastni izračun

4.2.4 Analiza izbranih kazalnikov

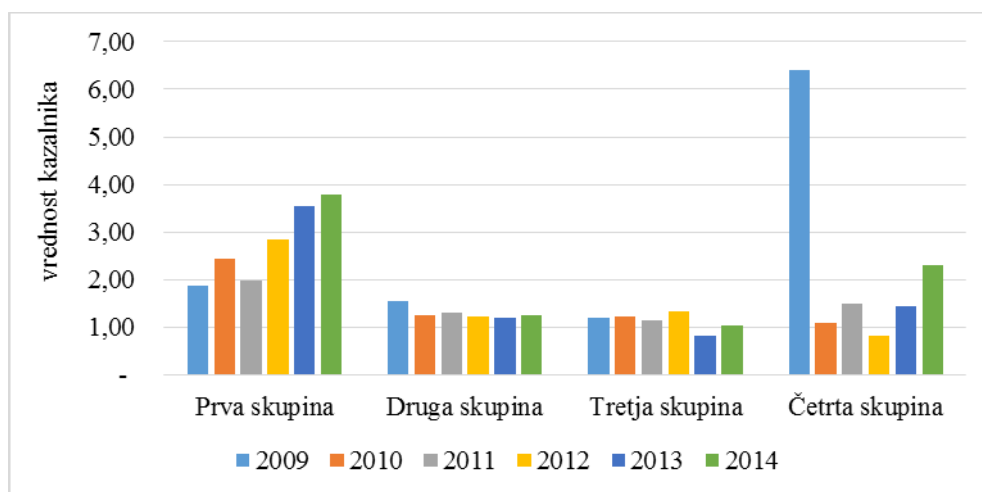
Glede na prej opisano analizo razvrščanja v skupine izbranih podjetij, ki je temeljila na izbranih kazalcih po posameznih letih, le-te v nadaljevanju magistrskega dela analiziram za celotno preučevano obdobje po posameznem izbranem kazalcu.

4.2.4.1 Pospešeni koeficient likvidnosti

Srednja vrednost pospešenega koeficienta likvidnosti prikazanega na Sliki 19, se je v drugi in tretji skupini v preučevanem obdobju gibala na dokaj konstantni ravni, ki je znašala v povprečju 1,2.

Pozitivno gibanje je opaziti v prvi skupini, ko se je kazalec iz 1,9 v letu 2009 dvignil na 3,8 v letu 2014, kar kaže v povprečju na boljšo likvidnost podjetij. Med analiziranimi skupinami najbolj izstopa četrta skupina v letu 2009, ko je kazalec Javnega podjetja Plinovod Sevnica znašal 6,4, kar je posledica nihanja kratkoročnih obveznosti podjetja.

Slika 19: Primerjava srednje vrednosti pospešenega koeficienta likvidnosti po skupinah v obdobju 2009–2014

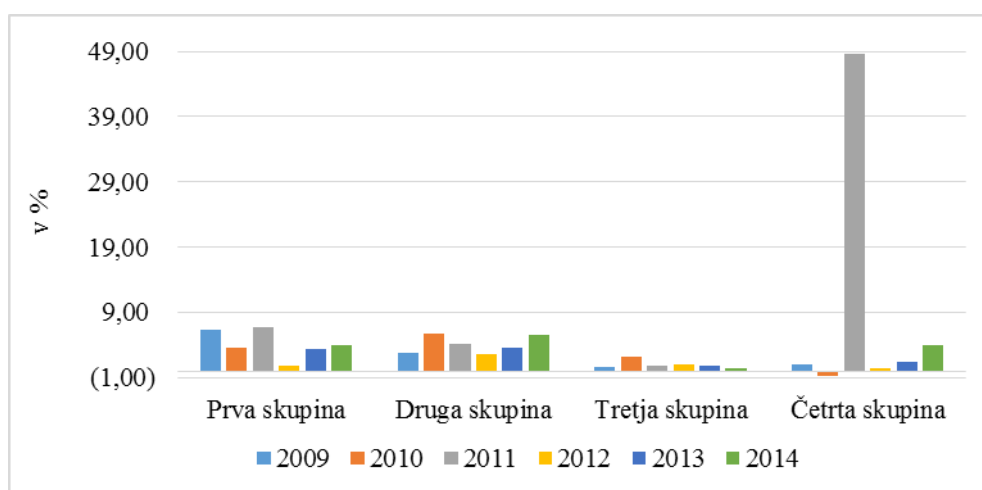

Vir: lastni izračun

4.2.4.2 Neto prodajna marža

Na Sliki 20 je prikazana srednja vrednost neto prodajne marže preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina razvrščenih po skupinah v Sloveniji v obdobju 2009–2014. Najmanjšo neto prodajno maržo imajo podjetja, ki so bila razvrščena v tretjo skupino. Kazalec se je v preučevanem obdobju gibal med 0,63 % in 0,52 %.

Slika 20: Primerjava srednje vrednosti neto prodajne marže po skupinah v obdobju 2009–2014 v %

Vir: lastni izračun

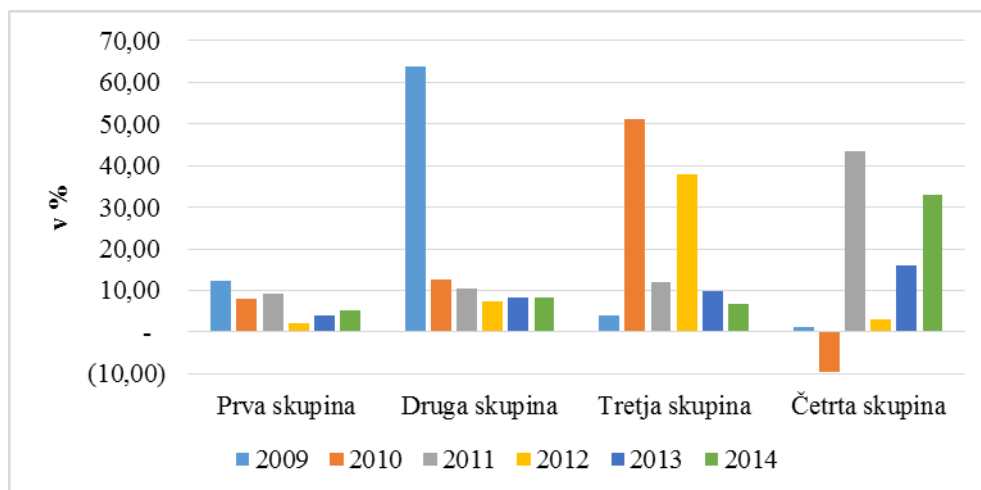
Tako v prvi, kot tudi v drugi skupini ni opaziti posebnega izrazitega gibanja v preučevanem obdobju. Splošno gledano je samo pri podjetjih, ki so bila razvrščena v drugo in četrto

skupino, opaziti pozitivno gibanje srednje vrednosti po letu 2012. Tudi pri analizi tega kazalnika izstopa četrta skupina, in sicer je leta 2011 kazalnik podjetja Enos dosegel maksimalno vrednost 48,68 %. Kot sem že omenila v tretjem poglavju, se je kazalnik podjetja leta 2011 v primerjavi z letom 2010 povečal za 42,8 odstotnih točk, zaradi 45 % nižjih prihodkov od prodaje na domačem trgu.

4.2.4.3 Čista donosnost kapitala

Srednje vrednosti čiste donosnosti kapitala po skupinah v preučevanem obdobju so prikazane na Sliki 21. Za podjetja, ki so bila uvrščena v tretjo skupino je opaziti pozitivno gibanje povprečne vrednosti kazalnika. Kazalnik se je iz 4,0 % v letu 2009 povečal na 5,7 % v letu 2014, vendar je v letu 2010 kot tudi 2012 dosegel nadpovprečno vrednost.

Slika 21: Primerjava srednje vrednosti čiste donosnosti kapitala po skupinah v obdobju 2009–2014 v %

Vir: lastni izračun

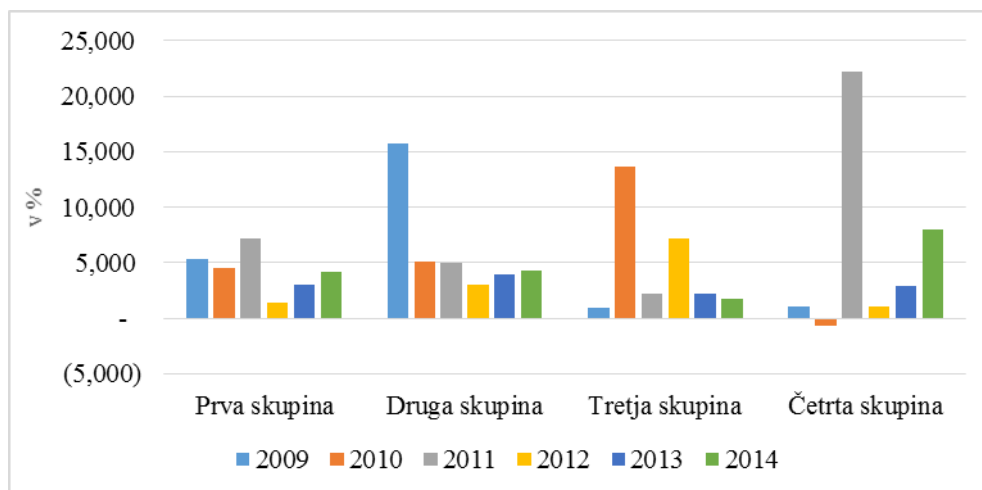
Gledano v celoti se je srednja vrednost kazalca po posameznih letih v preučevanih skupinah gibala brez posebnega trenda. Še najbolj enotno po letih so se gibale vrednosti kazalca podjetij, ki so bila razvrščena v prvo skupino. V tej skupini je srednja vrednost kazalca padla iz 12,4 % v letu 2009 na 5,4 % v letu 2014.

4.2.4.4 Čista donosnost sredstev

Pri analizi srednje vrednosti čiste donosnosti sredstev, ki je prikazana na Sliki 22, je opaziti, da so se podjetja v letu 2011 v prvi in četrti skupini gibala izven povprečnega gibanja. Pri četrti skupini je v preučevanem obdobju opaziti pozitivno gibanje srednje vrednosti kazalnika, če izvzamemo visoko odstopanje v letu 2011.

Srednja vrednost čiste donosnosti sredstev četrte skupine, se je tako zvišala iz 1,0 % v letu 2009, na 8,0 % v letu 2014. Pri prvi in drugi skupini izrazitega gibanja srednje vrednosti kazalnika v preučevanem obdobju ni opaziti.

Slika 22: Primerjava srednje vrednosti čiste donosnosti sredstev po skupinah v obdobju 2009–2014 v %

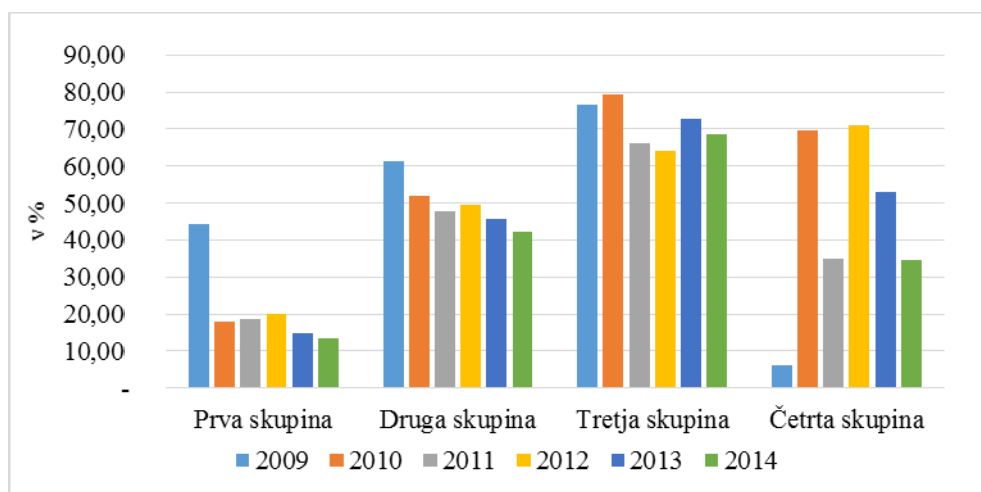
Vir: lastni izračun

4.2.4.5 Delež dolgov v financiranju

Srednje vrednosti deleža dolgov v financiranju, prikazane na Sliki 23, so se po posameznih letih v povprečju gibale zelo različno. Če primerjamo srednjo vrednost kazalnika samo v začetku in na koncu preučevanega obdobja, se je kazalnik zmanjšal pri vseh skupinah, razen v četrti skupini, ko se je delež iz 6,3 % v letu 2009 povečal na 34,6 % v letu 2014.

V letu 2009 je v četrto skupino uvrščeno samo podjetje Javno podjetje Plinovod Sevnica, katerega kazalnik je znašal 6,3 %, posledično je v tej skupini opaziti najmanjšo srednjo vrednost deleža dolgov v financiranju v letu 2009.

Slika 23: Primerjava srednje vrednosti deleža dolgov v financiranju po skupinah v obdobju 2009–2014 v %

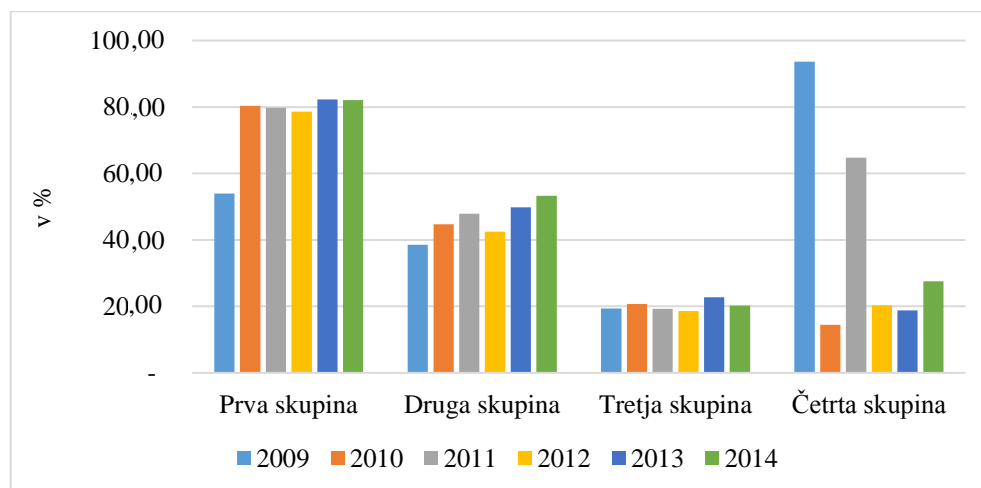

Vir: lastni izračun

4.2.4.6 Delež kapitala v financiranju

Slika 24 prikazuje srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji po posameznih skupinah v obdobju 2009–2014.

Slika 24: Primerjava srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju po skupinah v obdobju 2009–2014 v %

Vir: lastni izračun

Srednja vrednost deleža kapitala v financiranju se je pri podjetjih, ki so bila uvrščena v prvo, drugo in tretjo skupino, v preučevanem obdobju povečala. Največje povečanje je bilo zabeleženo pri srednji vrednosti kazalnika, ki so bila uvrščena v prvo skupino, in sicer za 28,1 odstotne točke. Najbolj izven povprečnega gibanja je bil kazalnik za podjetja, ki so bila

uvrščena v četrto skupino. Vendar je bilo v to skupino po posameznih letih uvrščeno majhno število podjetij, v nekaterih letih tudi samo eno podjetje, tako da je težko opazovati specifično povprečno gibanje. Srednja vrednost kazalnika podjetij, ki so bila uvrščena v tretjo skupino, pa je bila v posameznih letih v preučevanem obdobju dokaj enaka.

4.3 Analiza značilnosti podjetij

Temeljne značilnosti podjetij, ki so vključena v vzorec, sem podrobneje predstavila v tretjem poglavju. V nadaljevanju analiziram glavne značilnosti podjetij še preko skupin, v katere so bila podjetja uvrščena v obdobju 2009–2014.

4.3.1 Geografska porazdelitev dejavnosti

Iz Tabele 9 je razvidno, da imajo podjetja, ki so bila uvrščena v prvo skupino, v večini sedež v osrednjeslovenski statistični regiji. Leta 2009 so sicer podjetja imela sedež tudi v Obalno-kraški, Koroški ter Podravske statistični regiji, leta 2014 pa je v povprečju prevladovala osrednjeslovenska statistična regija.

V povprečju je imela prva skupina naslednje značilnosti pri analizi izbranih kazalnikov:

- naraščajoče povprečno gibanje srednje vrednosti pospešenega koeficienta likvidnosti, iz 1,9 v letu 2009, na 3,8 v letu 2014, kar kaže v povprečju na boljšo likvidnost podjetij v preučevanem obdobju;
- negativno povprečno gibanje srednje vrednosti neto prodajne marže, le-ta se je zmanjšala za 2,3 odstotne točke v preučevanem obdobju;
- zmanjšanje srednje vrednosti čiste donosnosti kapitala, saj je srednja vrednost kazalnika padla iz 12,4 % v letu 2009, na 5,4 % v letu 2014;
- zmanjšanje srednje vrednosti čiste donosnosti sredstev za 1,1 odstotne točke v preučevanem obdobju;
- največje zmanjšanje srednje vrednosti deleža dolgov v financiranju, in sicer za 30,8 odstotnih točk v preučevanem obdobju;
- največje povečanje srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju, in sicer za 28,1 odstotne točke v preučevanem obdobju.

Tabela 9: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na geografsko porazdelitev dejavnosti v obdobju 2009–2014

	Gorenj-ska	Koroška	Obalno-kraška	Osrednje slovenska	Podrav-ska	Posav-ska	Savinj-ska
2009 - Prva skupina		1	2	3	1		1
2009 - Druga skupina						1	
2009 - Tretja skupina	3	1		2			1
2009 - Četrta skupina						1	
2010 - Prva skupina				3		1	
2010 - Druga skupina	2	1	2	2	1		1
2010 - Tretja skupina						1	
2010 - Četrta skupina	1	1					1
2011 - Prva skupina				3		1	
2011 - Druga skupina	1	1	2	1	1		1
2011 - Tretja skupina	1	1		1		1	1
2011 - Četrta skupina	1						
2012 - Prva skupina	1			3		1	
2012 - Druga skupina	1	2	2	1	1		1
2012 - Tretja skupina						1	
2012 - Četrta skupina	1			1			1
2013 - Prva skupina	1			3		1	
2013 - Druga skupina	1	1	2	1	1		1
2013 - Tretja skupina				1		1	1
2013 - Četrta skupina	1	1					
2014 - Prva skupina	1			3		1	
2014 - Druga skupina	1	1	2	1	1		1
2014 - Tretja skupina		1		1		1	1
2014 - Četrta skupina	1						

Vir: lastni izračun

Pri vseh ostalih skupinah pa ni opaziti prevladujoče regije, saj je regij, kjer imajo podjetja sedež, razmeroma veliko glede na število preučevanih dobaviteljev, ki so vključena v vzorec.

4.3.2 Starost podjetij

Kot sem omenila v tretjem poglavju, je bilo kar 94,1 % od vseh analiziranih podjetij ustanovljenih v 20. stoletju. V Tabeli 10 je starost podjetij prikazana glede na porazdelitev v posamezne skupine v celotnem preučevanem obdobju. V letih 2010–2014 izstopajo podjetja, ki so bila uvrščena v drugo skupino in ustanovljena v letih 1991–1999. Izvzeto je leto 2009, ko je bilo v drugo skupino uvrščeno samo eno podjetje, ki pa je bilo ustanovljeno po letu 2000.

Druga skupina je imela v povprečju naslednje značilnosti pri analizi izbranih kazalnikov:

- konstanto srednjo vrednost pospešenega koeficienta likvidnosti, ki je znašala 1,3 v letu 2010, kot tudi v letu 2014;

- pozitivno povprečno gibanje srednje vrednosti neto prodajne marže;
- srednja vrednost čiste donosnosti kapitala se je rahlo zmanjšala iz 12,5 % v letu 2010, na 8,4 % v letu 2014;
- zmanjšanje srednje vrednosti čiste donosnosti sredstev iz 5,2 % v letu 2010, na 4,3 % v letu 2014;
- povprečna vrednost deleža dolgov v financiranju se je zmanjšala za 9,7 odstotnih točk v obdobju 2010–2014;
- povečanje srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju za 8,6 odstotnih točk, iz 44,7 % v letu 2010, na 53,3 % v letu 2014.

Tabela 10: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na starost v obdobju 2009–2014

	1870	1960–1990	1991–1999	od 2000 naprej
2009 - Prva skupina	1	3	4	
2009 - Druga skupina				1
2009 - Tretja skupina		2	5	
2009 - Četrta skupina			1	
2010 - Prva skupina		3	1	
2010 - Druga skupina	1	1	7	
2010 - Tretja skupina				1
2010 - Četrta skupina		1	2	
2011 - Prva skupina		3	1	
2011 - Druga skupina	1	1	5	
2011 - Tretja skupina		1	3	1
2011 - Četrta skupina			1	
2012 - Prva skupina		3	2	
2012 - Druga skupina	1	2	5	
2012 - Tretja skupina				1
2012 - Četrta skupina			3	
2013 - Prva skupina		3	2	
2013 - Druga skupina	1	1	5	
2013 - Tretja skupina			2	1
2013 - Četrta skupina		1	1	
2014 - Prva skupina		3	2	
2014 - Druga skupina	1	1	5	
2014 - Tretja skupina		1	2	1
2014 - Četrta skupina			1	

Vir: lastni izračun

4.3.3 Velikost podjetij

V Tabeli 11 so prikazana podjetja po posameznih skupinah glede na velikost podjetij v preučevanem obdobju. Velikost podjetja je bila določena glede na višino prihodkov letu 2014, kriterij razvrščanja je opisan v tretjem poglavju.

V obdobju 2010–2014 prevladujejo srednja podjetja, ki so bila uvrščena v drugo skupino. Majhna in velika podjetja so po skupinah glede na obdobje analize zelo različno razporejena.

V obdobju 2012–2014 so bila majhna podjetja v večini razporejena v prvo skupino. V prvo skupino pa so bila v obdobju 2009–2011 v večini razporejena velika podjetja.

Tabela 11: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na velikost podjetij v obdobju 2009–2014

	Majhna podjetja	Srednja podjetja	Velika podjetja
2009 - Prva skupina	1	4	3
2009 - Druga skupina			1
2009 - Tretja skupina	3	3	1
2009 - Četrta skupina	1		
2010 - Prva skupina	2		2
2010 - Druga skupina	2	5	2
2010 - Tretja skupina			1
2010 - Četrta skupina	1	2	
2011 - Prva skupina	2		2
2011 - Druga skupina	1	5	1
2011 - Tretja skupina	1	2	2
2011 - Četrta skupina	1		
2012 - Prva skupina	3		2
2012 - Druga skupina	2	5	1
2012 - Tretja skupina			1
2012 - Četrta skupina		2	1
2013 - Prva skupina	3		2
2013 - Druga skupina	1	5	1
2013 - Tretja skupina		1	2
2013 - Četrta skupina	1	1	
2014 - Prva skupina	3		2
2014 - Druga skupina	1	5	1
2014 - Tretja skupina	1	1	2
2014 - Četrta skupina		1	

Vir: lastni izračun

4.3.4 Vrsta dejavnosti

Tabela 12 prikazuje porazdelitev dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine, glede na delež prihodkov iz naslova distribucije zemeljskega plina in glede na celotne prihodke v posameznem letu analize. Podjetja so bila razdeljena v štiri skupine, glede na višino deleža prihodkov iz distribucije zemeljskega plina od celotnih prihodkov podjetij. Skupine so bile oblikovane na podlagi lastne presoje, in so bile naslednje:

- skupina 1: od 1 % do 50 % prihodkov iz distribucije zamejskega plina glede na celotne prihodke;
- skupina 2: od 51 % do 70 % prihodkov iz distribucije zamejskega plina glede na celotne prihodke;
- skupina 3: od 71% od 90% prihodkov iz distribucije zamejskega plina glede na celotne prihodke; ter
- skupina 4: več kot 90 % prihodkov iz distribucije zamejskega plina glede na celotne

prihodke.

Tabela 12: Prikaz porazdelitve števila preučevanih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v posamezne skupine glede na delež prihodkov iz naslova distribucije zemeljskega plina glede na celotne prihodke v obdobju 2009–2014

	Skupina 1: 1 %–50 %	Skupina 2: 51 %–70 %	Skupina 3: 71 %–90 %	Skupina 4: več kot 90%	ni podatka
2009 - Prva skupina	2	2	1	2	1
2009 - Druga skupina					1
2009 - Tretja skupina	5				2
2009 - Četrta skupina					1
2010 - Prva skupina	1			1	2
2010 - Druga skupina	3	2	1	1	2
2010 - Tretja skupina					1
2010 - Četrta skupina	3				
2011 - Prva skupina	2			1	1
2011 - Druga skupina	2	2	2	1	
2011 - Tretja skupina	3				2
2011 - Četrta skupina	1				
2012 - Prva skupina	3		1	1	
2012 - Druga skupina	3		4	1	
2012 - Tretja skupina					1
2012 - Četrta skupina	2				1
2013 - Prva skupina	2	1		1	1
2013 - Druga skupina	2	3	1	1	
2013 - Tretja skupina	2				1
2013 - Četrta skupina	2				
2014 - Prva skupina	2	1		1	1
2014 - Druga skupina	3	2	1	1	
2014 - Tretja skupina	3				1
2014 - Četrta skupina	1				

Vir: lastni izračun

Pri samih skupinah v preučevanem obdobju ni opaziti izrazitega povprečnega gibanja. Leta 2009 je bilo v tretjo skupino razvrščenih pet podjetij, katerih prihodki distribucije zemeljskega plina so predstavljali 1 %–50 % celotnih prihodkov. Po drugi strani pa je prva skupina vsebovala podjetja iz vseh razredov deleža prihodkov distribucije zemeljskega plina. Leta 2014 so bila v tretjo skupino razvrščena samo tri podjetja, katerih prihodki distribucije zemeljskega plina so znašali od 1% do 50 % celotnih prihodkov. Prva skupina je bila v letu 2014 manj številčna po številu uvrščenih podjetij, in so bila tako posledično v to skupino uvrščena podjetja, ki so imela od 1 % do 50 %, od 51 % do 70 % ter več kot 90 % prihodkov iz naslova distribucije zemeljskega plina. Vse razrede razporeditve deleža prihodkov iz distribucije pa je v letu 2014 vsebovala druga skupina.

5. ODGOVORI NA RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN OMEJITVE RAZISKAVE

V petem poglavju predstavljam odgovore na raziskovalna vprašanja, ki sem si jih zastavila v začetku magistrskega dela. Prav tako v tem poglavju podrobneje predstavljam omejitve s katerimi sem se soočala.

5.1 Odgovori na raziskovalna vprašanja

Na začetku raziskave sem si v mojem magistrskem delu zastavila sedem raziskovalnih vprašanj, na katera v tem poglavju podajam odgovore.

Raziskovalno vprašanje 1: Kako je potekal proces liberalizacije v Sloveniji?

Proces liberalizacije trga zemeljskega plina sem opisala v prvem poglavju magistrskega dela, kjer sem opisala proces iz zakonodajnega vidika na EU trgu, ki je posledično veljal tudi za slovenski trg. Proces liberalizacije je potekal v treh fazah, preko treh zakonodajnih svežnjev. Začel se je leta 1998, ko je bila sprejeta prva direktiva, ki je urejala skupna pravila notranjega trga z zemeljskim plinom. Leta 2003 je bil nato izdan drug zakonodajni sveženj, ki se je osredotočal na odprtje trga in lažji vstop novih dobaviteljev na trg. Drugi zakonodajni sveženj je tudi opredeljeval nekatera določila, ki so uporabnikom omogočala svobodno izbiro dobavitelja. Največ sprememb pa je leta 2009 prinesel tretji zakonodajni sveženj, katerega cilj je bil zagotoviti vsem potrošnikom EU pravico do izbire dobaviteljev in tako zagotoviti večjo učinkovitost, konkurenčne cene in varnost oz. zanesljivost oskrbe in trajnost. Prav tako so morale posamezne države članice ustanoviti nacionalni regulativni organ, ki ima možnost določati ali potrditi tarife ter metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega sistema ali operaterjev distribucijskega sistema, kar je v Sloveniji postala Agencija za energijo.

Raziskovalno vprašanje 2: Kakšne so značilnosti trga zemeljskega plina v Sloveniji?

Značilnosti trga zemeljskega plina v Sloveniji sem podrobneje analizirala v drugem poglavju. Slovenija je v celotni odvisna od uvoza zemeljskega plina. Leta 2014 je bil uvoz skoncentriran na Avstrijo in Rusijo, ki sta predstavljali kar 98,7 % celotnega uvoza na slovenski trg tistega leta. Dejavnost prenosnega sistema je regulirana energetska dejavnost, ki jo izvaja družba Plinovodi d. o. o., operater prenosnega sistema je tudi edini lastnik in upravljalca prenosnega omrežja. V Sloveniji vsi operaterji distribucijskih sistemov sočasno delujejo tudi kot dobavitelji zemeljskega plina, vendar je njihovo število priključenih odjemalcev manjše od 100.000, zato jim v skladu z zakonodajo ni potrebno pravno ločiti dejavnosti dobave in distribucije. Struktura trga dobaviteljev zemeljskega plina na slovenskem trgu je bila po odprtju v prvih treh letih dokaj podobna; za vodilnim Geoplin-

nom, so sledila podjetja Energetika Ljubljana, Adriaplin in Plinarna Maribor. Leta 2012 se je na trgu pojavila glavna sprememba, ko je vstopilo podjetje GEN-I z bistveno nižjimi cenami. Tržni delež podjetja se je tako povečal iz 1,5 % v letu 2012 na 7,8 % v letu 2014, v letu 2014 pa je še vedno prevladovalo podjetje Geoplin z 56,8 % tržnim deležem. Leta 2012 je bila opazna tudi večja menjava dobaviteljev pri gospodinjskih odjemalcih. Za menjavo dobavitelja se je leta 2012 odločilo 9.985 gospodinjstev, kar je za 768-krat več gospodinjstev kot leta 2011, ko se je za menjavo dobavitelja odločilo samo 13 gospodinjstev. Pri preučevanju števila končnih odjemalcev zemeljskega plina ugotavljam, da od skupnega števila končnih odjemalcev največji delež predstavljajo gospodinjski odjemalci (89,9 % v letu 2009 in 89,3 % v letu 2014). Število gospodinjskih, kot tudi število poslovnih odjemalcev v preučevanem obdobju narašča.

Raziskovalno vprašanje 3: Kakšen vpliv je imel proces liberalizacije slovenskega trga zemeljskega plina na koncentracijo trga dobaviteljev?

V poglavju 2.2.6 koncentracijo trga dobaviteljev zemeljskega plina analiziram preko tržnega deleža analiziranih dobaviteljev na slovenskem maloprodajnem trgu ter preko analize HHI indeksa. Največji tržni delež je v celotnem obdobju 2009–2014 imela družba Geoplin, vendar se je podjetju leta 2014, v primerjavi z letom 2009 njen tržni delež zmanjšal za 12,8 odstotnih točk. V prvih treh letih analize je bila struktura tržnega deleža na slovenskem trgu zemeljskega plina dokaj podobna; za vodilnim Geoplin-nom, so sledila podjetja Energetika Ljubljana, Adriaplin in Plinarna Maribor. Leta 2012 se je na trgu pojavila glavna sprememba, ko je vstopilo podjetje GEN-I z bistveno nižjimi cenami. Tržni delež trga se je tako povečal iz 1,5 % v letu 2012, na 7,8 % v letu 2014. Pri analizi HHI indeksa ugotavljam, da se je indeks na slovenskem maloprodajnem trgu v preučevanem obdobju močno zmanjšal (iz 5.063 v letu 2009, na 3.485 v letu 2014), kar kaže na boljšo konkurenčnost. Skleпам lahko, da je slovenski maloprodajni trg, glede na vrednost HHI indeksa, močno koncentriran.

Raziskovalno vprašanje 4: Kakšno je bilo poslovanje dobaviteljev zemeljskega plina na slovenskem trgu v obdobju 2009-2014?

Poslovanje dobaviteljev zemeljskega plina preučujem preko finančnih kazalnikov v obdobju 2009–2014 v tretjem poglavju. Pri analizi plačilne sposobnosti podjetji ugotavljam, da imajo vsa podjetja v povprečju koeficient kratkoročne likvidnosti višji od 1,0. To pomeni, da so dobavitelji uspešno vzdrževali razmerje financiranja kratkoročnih obveznosti do virov sredstev v celotnem preučevanem obdobju. Plačilno sposobnost podjetji analiziram tudi s pomočjo pospešenega koeficienta likvidnosti. Kazalnik se pri preučevanih dobaviteljih zemeljskega plina gibal podobno kot koeficient kratkoročne likvidnosti, saj so pri izračunu pospešenega koeficienta likvidnosti iz kratkoročnih sredstev odvzete samo zaloge, ki pa jih pri dobaviteljih zemeljskega plina tako rekoč ni.

Dobavitelje zemeljskega plina analiziram tudi preko kazalnikov donosnosti in tako

ugotavljam naslednje:

- dobičkonosnost prihodkov vseh analiziranih dobaviteljev zemeljskega plina se je v preučevanem obdobju v povprečju povečala iz 2,5 % v letu 2009, na 3,6 % v letu 2014. Vendar pa je pri prvih petih največjih podjetjih po tržnem deležu (Geoplin, Plinarna Maribor, Adriaplin, GEN-I in Energetika Ljubljana) v preučevanem obdobju opaziti negativno povprečno gibanje dobičkonosnosti prihodkov iz poslovanja;
- neto prodajna marža se je v povprečju v preučevanem obdobju gibala med 3,4 % in 3,8 %;
- čista donosnost kapitala se je v povprečju zmanjšal iz 11,3 % v letu 2009, na 8,5 % v letu 2014;
- čista donosnost sredstev je v povprečju leta 2009 in 2014 znašala 3,9%. Vmes se je kazalnik leta 2011 v povprečju povečal na 5,7 % ter naslednje leto padel na 2,5%.

Preko analize kazalnikov obračanja ugotavljam, da se je kazalnik obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev preučevanih podjetij v obdobju 2009–2014 v povprečju gibal med 4,3 in 4,9. Koefficient obračanja sredstev se je v povprečju rahlo povečal iz 1,1 v letu 2009, na 1,4 v letu 2014.

Nazadnje dobavitelje zemeljskega plina analiziram še preko kazalnikov financiranja. Delež dolgov v financiranju se je iz 56,4 % v letu 2009, v povprečju zmanjšal v letu 2014 na 39,5 %. Delež kapitala v financiranju je pri preučevanih dobaviteljih v povprečju gibal med 41,2 % in 52,5 %.

Raziskovalno vprašanje 5: Ali je proces liberalizacije slovenskega trga z zemeljskim plinom pozitivno vplival na uspešnost poslovanja dobaviteljev, ki delujejo na trgu?

Dobavitelje zemeljskega plina sem preko analize finančnih kazalnikov preučevala v obdobju po začetku liberalizacije slovenskega trga, v letih 2009 do 2014. Pri analizi ugotavljam naslednje:

- kratkoročni koefficient likvidnosti se je rahlo povečal v letu 2014, v primerjavi z letom 2009, kar kaže, da se je plačilna sposobnost podjetij v letu 2014 rahlo izboljšala ter da podjetja uspešneje pokrivajo kratkoročna sredstva;
- dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja, kot tudi povprečna neto prodajna marža sta se v preučevanem obdobju izboljšali, kar kaže v povprečju na boljšo profitabilnost preučevanih podjetij v letu 2014, v primerjavi z letom 2009;
- čista donosnost kapitala se je v preučevanem obdobju zmanjšala, kar kaže na to, da so podjetja leta 2014 ustvarila manj dobička iz vsakega evra vloženega kapitala, v primerjavi z letom 2009;
- čista donosnost sredstev je v preučevanem obdobju ostala enaka;

- tako kazalnik obračanja kratkoročnih poslovnih terjatev, kot tudi koeficient obračanja sredstev, sta se v preučevanem obdobju rahlo povečal, na podlagi česa lahko sklepamo, da so leta 2014 dobavitelji zemeljskega plina uspešneje in hitreje obračali celotna sredstva ter kratkoročne poslovne terjatve, kot leta 2009;
- delež dolgov v financiranju v povprečju postopoma padal v preučevanem obdobju, kar pomeni, da so podjetja v povprečju postajala manj zadolžena;
- delež kapitala v financiranju pa se je v preučevanem obdobju povečal, kar kaže na to, da so podjetja v preučevanem obdobju povečala svoje financiranje s kapitalom in so manj tvegana za upnike podjetij.

Raziskovalno vprašanje 6: Ali obstaja povezanost med uspešnostjo poslovanja dobaviteljev zemeljskega plina in njihovo geografsko lego, starostjo, velikostjo ter diverzifikacijo poslovanja?

Temeljne značilnosti podjetij, ki so vključena v vzorec, analiziram preko metode razvrščanja enot v skupine v obdobju 2009–2014. Na podlagi dreves združevanja sem analizirana podjetja v vsakem letu razdelila v štiri skupine. Porazdelitev podjetij v posamezne skupine v preučevanem obdobju v posameznih letih se med seboj močno razlikuje. V letu 2009 sta bili največji prva in tretja skupina, v letu 2014 pa druga skupina. Pri analizi geografske porazdelitve dejavnosti ugotavljam, da ima največ podjetij sedež v osrednjeslovenski statistični regiji, med njimi je največ podjetij uvrščenih v prvo skupino. Pri vseh ostalih skupinah pa ni opaziti prevladujoče regije, saj je regij, kjer imajo sedež podjetja, razmeroma veliko glede število preučevanih dobaviteljev, ki so vključeni v vzorcu. 94,1 % podjetij vključenih v analizo je bilo ustanovljenih v 20. stoletju. V letih 2010–2014 izstopajo podjetja, ki so uvrščena v drugo skupino in ustanovljena v letih 1991–1999. Izvzeto je leto 2009, ko je v drugo skupino uvrščeno samo eno podjetje, ki pa je bilo ustanovljeno po letu 2000. V obdobju 2010–2014 glede na velikost podjetij prevladujejo srednja podjetja, ki so uvrščena v drugo skupino. Majhna in velika podjetja so po skupinah glede na obdobje analize zelo različno razporejena. V obdobju 2012–2014 so majhna podjetja, v večini razporejena v prvo skupino. Pri analizi vrste dejavnosti oziroma analizo glede na delež prihodka, ki je ustvarjen z distribucijo zemeljskega plina ugotavljam, da v samih skupinah v preučevanem obdobju ni opaziti izrazitega povprečnega gibanja. Leta 2009 je bilo v tretjo skupino razvrščenih pet podjetij, katerih prihodki distribucije zemeljskega plina so predstavljali od 1 % do 50 % celotnih prihodkov. Leta 2014 so bila v tretjo skupino razvrščena samo tri podjetja, katerih prihodki distribucije zemeljskega plina so znašali od 1% do 50 % celotnih prihodkov.

Raziskovalno vprašanje 7: Kako se je povezanost med uspešnostjo poslovanja dobaviteljev zemeljskega plina in njihovo geografsko lego, starostjo, velikostjo ter diverzifikacijo poslovanja razvijala v obdobju 2009–2014?

Pri preučevanju geografske porazdelitve dejavnosti ugotavljam, da prevladujejo podjetja, ki

so bila uvrščena v prvo skupino. Ta podjetja imajo v preučevanem obdobju naraščajoče povprečno gibanje srednje vrednosti pospešenega koeficienta likvidnosti, negativno povprečno gibanje neto prodajne marže, zmanjšanje čiste vrednosti donosnosti kapitala ter sredstev in povečanje srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju. Analiza podjetij glede na starost, kot tudi glede na velikost podjetij, je pokazala, da je največ podjetij uvrščenih v drugo skupino, za katero je značilno: konstanta srednja vrednost pospešenega koeficienta likvidnosti, pozitivno povprečno gibanje srednje vrednosti neto prodajne marže, zmanjšanje čiste donosnosti kapitala, zmanjšanje srednje vrednosti čiste donosnosti sredstev ter povečanje srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju.

5.2 Omejitve raziskave

V magistrskem delu sem se pri analizi soočala z nekaterimi omejitvami. V času, ko sem pripravljala analizo trga zemeljskega plina v Sloveniji, podatkov za leto 2015 še ni bilo na voljo, zato sem se omejila na analizo trga do leta 2014. Prav tako za vsa podjetja, ki so po podatkih Agencije delovali kot dobavitelji zemeljskega plina, podatki o poslovanju (izkazi poslovnega izida in bilanca stanja) niso bili na voljo, zato sem iz analize izločila tri podjetja.

Analiza v tretjem in četrtem poglavju temelji na javno dostopnih podatkih in izhaja iz finančnih izkazov posameznih podjetij kot celota, zato so v izkazih zajeti tudi prihodki in odhodki drugih dejavnosti, ne samo dobave zemeljskega plina.

SKLEP

Namen magistrskega dela je analizirati dobavitelje zemeljskega plina na slovenskem trgu v obdobju po začetku liberalizacije trga od leta 2009 do leta 2014. Z analizo v magistrskem delu želim tudi preveriti, ali je liberalizacija trga zemeljskega plina pozitivno vplivala na uspešnost poslovanja in likvidnost dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji. Poleg tega želim raziskati, ali obstaja povezava med uspešnostjo poslovanja preučevanih podjetij in med njihovimi značilnosti, kot so geografska lega, starost, velikost ter diverzifikacija.

V prvem poglavju preučujem proces liberalizacije zemeljskega plina na EU trgu, ter posledično tudi na slovenskem trgu. Ugotavljam, da je proces potekal v treh fazah oziroma preko treh zakonodajnih svežnjev. Največ sprememb je leta 2009 prinesel tretji zakonodajni sveženj, katerega cilj je bil zagotoviti vsem potrošnikom Evropske unije pravico do izbire dobaviteljev in tako zagotoviti večjo učinkovitost, konkurenčne cene, varnost oz. zanesljivost oskrbe in trajnost. Prav tako so morale posamezne države članice ustanoviti nacionalni regulativni organ, ki ima možnost določati ali potrditi tarife ter metodologije za njihov izračun na podlagi predloga operaterja prenosnega sistema ali operaterjev distribucijskega sistema, kar je v Sloveniji postala Agencija za energijo.

Preko analize celotnega trga zemeljskega plina v Sloveniji v 2. poglavju sem ugotovila, da na trgu nastopa šest udeležencev: Agencija za energijo, nabavni viri zemeljskega plina, dobavitelji zemeljskega plina, operater prenosnega sistema, operater distribucijskega sistema ter končni odjemalci. Slovenija je v celotni odvisna od uvoza zemeljskega plina. Leta 2014 je bil uvoz skoncentriran na Avstrijo in Rusijo, ki sta predstavljali kar 98,7 % celotnega uvoza na slovenski trg tistega leta. Dejavnost prenosnega sistema je regulirana energetska dejavnost, ki jo izvaja družba Plinovodi d. o. o., operater prenosnega sistema je tudi edini lastnik in upravljalca prenosnega omrežja. V Sloveniji vsi operaterji distribucijskih sistemov sočasno delujejo tudi kot dobavitelji zemeljskega plina, vendar je njihovo število priključenih odjemalcev manjše od 100.000, zato jim v skladu z zakonodajo ni potrebno pravno ločiti dejavnosti dobave in distribucije. Struktura tržnega deleža dobaviteljev zemeljskega plina na slovenskem trgu je bila v prvih treh letih dokaj podobna; za vodilnim Geoplin-om, so sledila podjetja Energetika Ljubljana, Adriaplin in Plinarna Maribor. Leta 2012 se je na trgu pojavila glavna sprememba, ko je vstopilo podjetje GEN-I z bistveno nižjimi cenami. Tržni delež podjetja se je tako povečal iz 1,5 % v letu 2012, na 7,8 % v letu 2014, v letu 2014 pa je še vedno prevladovalo podjetje Geoplin z 56,8 % tržnim deležem. Leta 2012 je bil opazen tudi izrazit prehod med dobavitelji pri gospodinjskih odjemalcih. Za menjavo dobavitelja se je leta 2012 odločilo 9.985 gospodinjstev, kar je za 768-krat več gospodinjstev kot leta 2011, takrat se je za menjavo dobavitelja odločilo samo 13 gospodinjstev. Pri preučevanju števila končnih odjemalcev zemeljskega plina ugotavljam, da od skupnega števila končnih odjemalcev največji delež predstavljajo gospodinjski odjemalci (89,9 % v letu 2009 in 89,3 % v letu 2014). Število gospodinjskih, kot tudi število poslovnih odjemalcev v preučevanem obdobju narašča.

Uspešnost dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 analiziram v 3. poglavju preko izbranih finančnih kazalnikov, ter nato v 4. poglavju izbrane kazalnike podjetij analiziram še preko metode razvrščanja enot v skupine. Pri analizi izbranih kazalnikov ugotavljam, da se je plačilna sposobnost dobaviteljev zemeljskega plina v preučevanem obdobju v povprečju izboljšala. Povečal se je tudi dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja in neto prodajna marža, čista donosnost sredstev pa je ostala na enaki ravni. Čista donosnost kapitala se je v preučevanem obdobju zmanjšala, kar kaže na to da so podjetja ustvarila manj dobička iz vsakega 1 evra vloženega kapitala. Kazalnika obračanja sta se v preučevanem obdobju rahlo povečala, na podlagi česa lahko sklepamo, da so leta 2014 dobavitelji zemeljskega plina uspešneje in hitreje obračala celotna sredstva ter kratkoročne poslovne terjatve. Na podlagi analize kazalnikov financiranja pa lahko sklepam, da so podjetja v povprečju v letu 2014 bila manj zadolžena s finančnim in poslovnim financiranjem, kot tudi da so povečala svoje financiranje s kapitalom in so tako manj tvegana za upnike.

Izbrane kazalnike dobaviteljev zemeljskega plina pa nato v četrtem poglavju analiziram še preko metode razvrščanja v skupine. Analiza je pokazala, da se porazdelitev podjetij v posamezne skupine v preučevanem obdobju v posameznih letih med seboj kar močno

razlikuje. V letu 2009 sta bili največji prva in tretja skupina. V prvo skupino so spadala naslednja podjetja: Geoplin, Adriaplin, Energetika Ljubljana, Plinarna Maribor, Petrol Energetika, Energetika Celje, Mestni plinovodi in Istrabenz plini. V tretjo skupino pa so bila uvrščena naslednja podjetja: Petrol, Domplan, Komunala SG, Jeko-IN, JP KPV, Komunalno podjetje Velenje, Enos. Druga in četrta skupina sta vsebovali samo eno podjetje, in sicer je bil GEN-I razvrščen v drugo skupino in Javno podjetje Plinovod Sevnica v četrto skupino. Za najštevilčnejšo prvo skupino je imela v letu 2014 največji pospešeni koeficient likvidnosti ter največji delež kapitala v financiranju. Po drugi strani je imela ta skupina tudi najmanjšo vrednost čiste donosnosti kapitala ter najmanjši delež dolga v financiranju. Tretja skupina je v letu 2009 imela najmanjšo vrednost pospešenega koeficienta likvidnosti, najmanjšo neto prodajno maržo in donosnost sredstev ter največjo vrednost deleža dolgov v financiranju.

Tudi pri preučevanju povezanosti značilnosti podjetji geografske porazdelitve dejavnosti ugotavljam, da prevladujejo podjetja, ki so bila uvrščena v prvo skupino. Ta podjetja imajo v preučevanem obdobju naraščajoče povprečno gibanje srednje vrednosti pospešenega koeficienta likvidnosti, negativno povprečno gibanje neto prodajne marže, zmanjšanje čiste vrednosti donosnosti kapitala ter sredstev in povečanje srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju. Analiza podjetij glede na starost, kot tudi glede na velikost podjetij je pokazala, da je največ podjetij uvrščenih v drugo skupino, za katero je značilno: konstanta srednja vrednost pospešenega koeficienta likvidnosti, pozitivno povprečno gibanje srednje vrednosti neto prodajne marže, zmanjšanje čiste donosnosti kapitala, zmanjšanje srednje vrednosti čiste donosnosti sredstev ter povečanje srednje vrednosti deleža kapitala v financiranju.

LITERATURA IN VIRI

1. ACER & CEER (2015). *Annual Report on the Results of Monitoring the Internal Electricity and Natural Gas Markets in 2014*. Luxemburg: Publications Office of the European Union.
2. ACER. Najdeno 22. decembra 2016 na spletnem naslovu http://www.acer.europa.eu/sl/The_agency/Strani/default.aspx
3. Adriaplin d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Adriaplin za leto 2014*. Ljubljana: Adriaplin d.o.o.
4. Agencija za energijo. (2014). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2013*. Maribor: Agencija za energijo.
5. Agencija za energijo. (2015a). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2014*. Maribor: Agencija za energijo.
6. Agencija za energijo. (2015b). *Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2014*. Najdeno 5. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/documents/10926/38909/Pomembnej%C5%A1i-kazalniki-na-podro%C4%8Dju-oskrbe-z-elektri%C4%8Dno-energijo-in-zemeljskim-plinom-v-letu-2014/a897ae9b-8480-4ef0-a211-fe349e2d657f>
7. Brigham, E. F., & Daves, P. R. (2013). *Intermediate financial management* (11th ed.). Masson (Ohio): South-Western, cop. 2013.
8. Burns, R.B., & Burns, R.A. (b.l.). Chapter 23 – Cluster analysis. *Business Research Methods and Statistics Using SPSS*. Najdeno 4. Septembra 2016 na spletnem naslovu https://books.google.si/books?id=1J9GoX05Ku0C&pg=PR9&dq=cluster+analysis.+Business+Research+Methods+and+Statistics&hl=sl&sa=X&ved=0ahUKEwixg7CNw_bOAhVMthQKHfJB1QQ6AEIHDA#v=onepage&q=cluster%20analysis.%20Business%20Research%20Methods%20and%20Statistics&f=false.
9. *Delovanje trga z zemeljskim plinom*. Najdeno 5. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/delovanje-trga-z-zemeljskim-plinom>
10. Direktiva 2003/55/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 98/30/ES. *Uradni list EU* št. L 176/57.
11. Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta u dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES, *Uradni list EU* št. 211/55.
12. Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES. *Uradni list EU* št. 211/94.
13. Direktiva 98/30/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom *Uradni list EU* št. L 204/1.
14. Domplan d.d. (2015). *Letno poročilo podjetja Domplan za leto 2014*. Kranj: Domplan d.d.

15. Energetika Celje d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Energetika Celje za leto 2014*. Celje: Energetika Celje d.o.o.
16. Energetika Ljubljana d.o.o. (2012). *Letno poročilo podjetja Energetika Ljubljana za leto 2011*. Ljubljana: Energetika Ljubljana d.o.o.
17. Energetika Ljubljana d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Energetika Ljubljana za leto 2014*. Ljubljana: Energetika Ljubljana d.o.o.
18. *Energy and environment*. Najdeno 7. novembra 2016 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/overview_en.html
19. *Eurogas*. Najdeno 4. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.eurogas.org/about-gas/>
20. Fafaliou, I., & Polemis, M. L. (2010). *Chapter 11. Liberalisation of the European Natural Gas Market: Myth or Reality? Evidence from Greece*. Najdeno 7. novembra 2016 na spletnem naslovu http://www.unipi.gr/unipi/images/various/akad_tmim/oikon_epist/B.1_Research_Topics_in_Agricultural_and_Applied_Economics.pdf spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/delovanje-trga-z-zemeljskim-plinom>
21. Feligoj, A. (1989). *Razvrščanje v skupine*. Ljubljana: Raziskovalni inštitut, Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo.
22. GEN-I d.o.o. (2014). *Letno poročilo podjetja GEN-I za leto 2013*. Krško: GEN-I d.o.o.
23. GEN-I d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja GEN-I za leto 2014*. Krško: GEN-I d.o.o.
24. Geoplin d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Geoplin d.o.o. za leto 2014*. Ljubljana: Geoplin d.o.o.
25. Gilardoni, A. (2008). *The World Market for Natural Gas*. Heidelberg: Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
26. Istrabenz plini d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Istrabenz plini za leto 2014*. Koper: Istrabenz plini d.o.o.
27. Jankauskas, V. (2004). Implementation of different unbundling options in electricity and gas sectors of the CEE EU member states. *Energetika*. Najdeno 4. septembra 2016 na spletnem naslovu <http://www.lmaleidykla.lt/ojs/index.php/energetika/article/viewFile/2872/1700>
28. Javna agencija RS za energijo. (2009). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2008*. Maribor: Javna agencija RS za energijo.
29. Javna agencija RS za energijo. (2010). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2009*. Maribor: Javna agencija RS za energijo.
30. Javna agencija RS za energijo. (2011a). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2010*. Maribor: Javna agencija RS za energijo.
31. Javna agencija RS za energijo. (2011b). *Pomembnejši kazalniki na področju oskrbe z električno energijo in zemeljskim plinom za leto 2010*. Najdeno 5. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/documents/10926/38909/Pomembnej%C5%A1i-kazalniki-na->

podro%C4%8Dju-oskrbe-z-elektri%C4%8Dno-energijo-in-zemeljskim-plinom-v-letu-2010/5c79b514-8aaf-412e-b224-a0ef42f162b9

32. Javna agencija RS za energijo. (2012). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2011*. Maribor: Javna agencija RS za energijo.
33. Javna agencija RS za energijo. (2013). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2012*. Maribor: Javna agencija RS za energijo.
34. Javno podjetje Plinovod Sevnica (2015). *Letno poročilo podjetja Javno podjetje Plinovod Sevnica za leto 2014*. Sevnica: Javno podjetje Plinovod Sevnica.
35. Jeko-IN d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Jeko-IN za leto 2014*. Jesenice: Jeko-IN d.o.o.
36. Kanapinskas, V., & Urmonas, A. (2011). Changes of legal regulation on natural gas market in the context of the Third European Union energy package. *Jurisprudencija: mokslo darbai*. Najdeno 4. septembra 2016 na spletnem naslovu <https://mruni.pure.elsevier.com/en/publications/changes-of-legal-regulation-on-natural-gas-market-in-the-context>
37. Ključni finančni podatki za Javno podjetje Plinovod Sevnica v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=75858&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
38. Ključni finančni podatki za podjetje Adriaplin d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=80107&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
39. Ključni finančni podatki za podjetje Domplan d.d. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=39613&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
40. Ključni finančni podatki za podjetje Energetika Celje d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=82965&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
41. Ključni finančni podatki za podjetje Energetika Ljubljana d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=47490&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
42. Ključni finančni podatki za podjetje Enos d.d. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=79392&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
43. Ključni finančni podatki za podjetje GEN-I d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=79392&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>

- ceSheet&CompanyId=123724&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI
44. Ključni finančni podatki za podjetje Geoplin d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=40039&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 45. Ključni finančni podatki za podjetje Istrabenz plini d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=56872&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 46. Ključni finančni podatki za podjetje Jeko-IN d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=83714&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 47. Ključni finančni podatki za podjetje JP KPV d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=39628&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 48. Ključni finančni podatki za podjetje Komunala Slovenj Gradec d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=41739&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 49. Ključni finančni podatki za podjetje Komunalno podjetje Velenje d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=47330&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 50. Ključni finančni podatki za podjetje Mestni plinovodi d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=89619&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 51. Ključni finančni podatki za podjetje Petrol d.d. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=40036&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 52. Ključni finančni podatki za podjetje Petrol Energetika d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=71466&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>
 53. Ključni finančni podatki za podjetje Plinarna Maribor d.o.o. v obdobju 2009–2014. (b.l.). V *Gvin.com*. Najdeno 21. aprila 2016 na spletni strani <http://www.gvin.com/GvinFipo/Pages/Company.aspx?CompanyDetailType=BalanceSheet&CompanyId=40509&App=GvinFipo2012SI&Mode=GvinSI&Lang=sl-SI>

54. Komunala Slovenj Gradec d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Komunala Slovenj Gradec za leto 2014*. Slovenj Gradec: Komunala Slovenj Gradec d.o.o.
55. Komunalno podjetje Velenje d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Komunalno podjetje Velenje za leto 2014*. Velenje: Komunalno podjetje Velenje d.o.o.
56. Košmelj, K., & Breskvar Žaucer, L. (2006). Metode za razvrščanje enot v skupine; osnove in primer. Najdeno 7. novembra 2016 na spletnem naslovu <http://aas.bf.uni-lj.si/september2006/11kosmelj.pdf>
57. Mestni plinovodi d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Mestni plinovodi za leto 2014*. Koper: Mestni plinovodi d.o.o.
58. *Organizacija distribucije*. Najdeno 5. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/organizacija-distribucije1>
59. Petrol d.d. (2015). *Letno poročilo podjetja Petrol za leto 2014*. Ljubljana: Petrol d.d.
60. Petrol Energetika d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Petrol Energetika za leto 2014*. Ravne na Koroškem: Petrol Energetika d.o.o.
61. Plinarna Maribor d.o.o. (2015). *Letno poročilo podjetja Plinarna Maribor za leto 2014*. Maribor: Plinarna Maribor d.o.o.
62. Rebernik, D. (2015). *Tipologija stanovanjskih območij ob uporabi metode razvrščanja v skupine na primeru Celja, Kopra in Novega mesta*. Najdeno 7. novembra 2016 na spletnem naslovu <http://revije.ff.uni-lj.si/Dela/article/view/1230>
63. Řezanková, H. (2014). *Cluster analysis of economic data*. Najdeno 7. novembra 2016 na spletnem naslovu <https://www.czso.cz/documents/10180/25609555/32019714q1073.pdf/15471f8e-d003-4ebe-9d46-41f934ebd45a?version=1.0>
64. Skupina Geoplin. (b.l.). *30 let zemeljskega plina v Sloveniji*. Najdeno 5. julija 2016 na spletnem naslovu http://www.geoplin.si/sites/default/files/geoplin_30let_web.pdf
65. Uredba (ES) št. 713/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o ustanovitvi Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev. *Uradni list EU* št. 211/1.
66. Uredba (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije. *Uradni list EU* št. 211/15.
67. Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina. *Uradni list EU* št. 211/36.
68. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS* št. 42/2006, 60/2006 popr., 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009; *Odl. US*: U-I-268/06-35.
69. *Značilnosti distribucijskega sistema*. Najdeno 5. julija 2016 na spletnem naslovu <http://www.agen-rs.si/znacilnosti-distribucijskega-sistema1>

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Izbrani finančni kazalniki posameznih dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009-2014.....	1
Priloga 2: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v obdobju 2010-2013	6
Priloga 3: Seznam pogosteje uporabljenih kratic.....	7

PRILOGA 1: Izbrani finančni kazalniki dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009-2014

Tabela 1: Kratkoročni koeficient likvidnosti dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	3,3	2,8	2,5	2,4	3,7	7,5
Adriaplin	1,8	1,6	1,8	1,8	1,7	1,1
GEN-I	1,6	1,2	1,7	1,3	1,1	1,1
Energetika Ljubljana	2,7	1,0	1,0	1,5	1,5	2,3
Plinarna Maribor	1,4	1,0	1,1	1,1	1,3	1,3
Petrol Energetika	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
Petrol	0,7	0,9	0,8	0,8	0,7	0,9
Domplan	2,8	2,5	2,3	1,8	1,9	1,6
Energetika Celje	2,1	1,7	1,8	1,6	1,9	2,2
Mestni plinovodi	3,4	2,7	1,5	1,4	1,2	1,4
Istrabenz plini	0,9	1,0	0,9	0,7	0,6	1,3
Komunala SG	1,3	1,5	1,6	1,6	1,6	1,5
Javno podjetje Plinovod Sevnica	7,8	6,2	3,6	7,4	7,2	5,8
Jeko-IN	1,1	1,0	1,0	1,2	1,4	2,4
JP KPV	2,3	2,0	2,5	2,9	3,2	3,4
Komunalno podjetje Velenje	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9
Enos	0,6	0,7	2,2	1,9	3,6	2,1
Povprečje	2,1	1,7	1,6	1,8	2,0	2,2

Tabela 2: Pospešeni koeficient likvidnosti dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	2,5	2,1	1,8	1,7	2,9	6,3
Adriaplin	1,8	1,6	1,8	1,7	1,7	1,1
GEN-I	1,6	1,2	1,7	1,3	1,1	1,1
Energetika Ljubljana	2,4	0,9	0,9	1,3	1,4	1,6
Plinarna Maribor	1,0	0,7	0,8	0,8	1,0	1,0
Petrol Energetika	1,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Petrol	0,5	0,7	0,7	0,5	0,5	0,8
Domplan	2,0	1,8	1,7	1,3	1,2	1,0
Energetika Celje	2,0	1,6	1,7	1,5	1,9	2,1
Mestni plinovodi	3,3	2,6	1,5	1,3	1,2	1,3
Istrabenz plini	0,8	0,8	0,7	0,5	0,4	1,0
Komunala SG	1,2	1,4	1,5	1,5	1,6	1,5
Javno podjetje Plinovod Sevnica	6,4	4,9	2,9	7,2	7,2	5,8
Jeko-IN	1,1	1,0	0,9	1,1	1,3	2,3
JP KPV	2,2	1,9	2,4	2,8	3,1	3,3
Komunalno podjetje Velenje	1,0	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Enos	0,4	0,4	1,5	1,3	3,2	1,8
Povprečje	1,8	1,5	1,4	1,6	1,9	2,0

Tabela 3: Dobičkonosnost prihodkov iz poslovanja dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v %

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	6,8	5,4	5,3	2,3	0,5	0,4
Adriaplin	8,6	11,6	7,1	5,8	5,0	4,0
GEN-I	1,2	0,6	0,6	0,3	0,3	0,6
Energetika Ljubljana	0,7	4,7	6,1	2,2	5,5	0,3
Plinarna Maribor	7,6	7,7	6,1	4,8	6,0	6,1
Petrol Energetika	4,1	3,9	3,9	2,9	3,7	4,1
Petrol	2,2	1,7	2,2	1,9	2,3	2,1
Domplan	0,8	2,4	1,1	2,4	2,8	1,8
Energetika Celje	5,5	4,2	3,1	1,3	4,2	4,7
Mestni plinovodi	8,5	9,0	5,5	3,4	2,7	11,6
Istrabenz plini	8,7	6,4	5,3	5,4	6,6	5,9
Komunala SG	-11,2	-1,4	0,1	-0,5	0,1	-1,2
Javno podjetje Plinovod Sevnica	1,9	1,5	2,2	-2,0	0,3	-0,3
Jeko-IN	-3,7	-3,4	-1,7	-0,9	-1,0	2,5
JP KPV	5,5	6,6	6,1	3,4	5,1	6,3
Komunalno podjetje Velenje	-6,4	0,1	0,7	-0,1	0,9	1,5
Enos	2,1	6,6	30,2	2,7	2,4	11,3
Povprečje	2,5	4,0	4,9	2,1	2,8	3,6

Tabela 4: Neto prodajna marža dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v %

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	7,8	6,2	4,7	1,9	2,9	1,8
Adriaplin	7,5	12,0	6,7	5,5	4,8	3,7
GEN-I	2,8	2,1	0,9	1,0	0,5	0,7
Energetika Ljubljana	4,0	7,1	20,3	2,6	5,0	-0,4
Plinarna Maribor	8,4	6,0	5,6	4,9	5,6	6,3
Petrol Energetika	3,8	3,6	3,6	2,3	3,7	4,1
Petrol	0,6	1,8	0,5	1,6	1,2	1,5
Domplan	2,1	3,6	2,6	3,5	4,3	4,2
Energetika Celje	6,0	4,7	3,6	1,7	4,5	4,9
Mestni plinovodi	4,8	7,2	3,7	1,5	2,1	10,9
Istrabenz plini	7,9	7,4	3,0	0,5	0,6	4,8
Komunala SG	0,4	0,2	1,6	0,9	0,8	0,4
Javno podjetje Plinovod Sevnica	1,1	0,7	2,0	-3,1	0,5	0,2
Jeko-IN	0,0	-2,3	0,8	0,0	2,2	3,9
JP KPV	0,0	0,1	0,0	0,0	5,4	6,6
Komunalno podjetje Velenje	0,2	-0,1	0,5	-0,4	0,5	-0,4
Enos	1,0	5,8	48,7	2,5	2,8	11,9
Povprečje	3,4	3,9	6,4	1,6	2,8	3,8

Tabela 5: Čista donosnost kapitala dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v %

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	11,3	9,7	7,8	3,9	4,2	2,8
Adriaplin	10,6	18,0	12,2	10,1	7,6	6,3
GEN-I	63,7	51,0	29,5	37,9	15,3	17,5
Energetika Ljubljana	2,5	5,3	14,4	1,8	3,2	-0,2
Plinarna Maribor	18,7	14,2	13,9	11,5	10,4	9,2
Petrol Energetika	12,8	12,3	16,6	10,1	13,1	11,3
Petrol	3,1	10,9	3,2	12,7	9,0	11,0
Domplan	5,0	8,7	6,3	10,2	9,2	9,1
Energetika Celje	30,6	22,1	16,3	7,9	16,5	12,9
Mestni plinovodi	2,8	4,5	2,5	1,0	1,1	4,2
Istrabenz plini	10,0	10,3	4,3	0,7	0,8	5,6
Komunala SG	1,0	0,7	13,6	7,6	6,4	2,7
Javno podjetje Plinovod Sevnica	1,1	0,7	2,4	-4,4	0,4	0,1
Jeko-IN	0,1	-28,7	10,4	-0,3	25,8	32,9
JP KPV	14,8	16,7	12,8	6,6	9,9	13,4
Komunalno podjetje Velenje	1,9	-0,4	3,8	-3,4	5,1	-4,5
Enos	2,1	11,6	43,6	2,1	1,8	10,6
Povprečje	11,3	9,9	12,6	6,8	8,2	8,5

Tabela 6: Čista donosnost sredstev dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v %

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	9,3	8,2	6,4	3,1	3,4	2,4
Adriaplin	4,1	7,4	5,0	4,2	3,3	2,9
GEN-I	15,8	13,6	5,9	7,2	3,0	3,6
Energetika Ljubljana	2,2	4,4	11,6	1,4	2,5	-0,2
Plinarna Maribor	8,0	7,1	8,1	6,0	5,2	5,1
Petrol Energetika	6,3	6,4	8,2	4,8	6,3	5,8
Petrol	1,1	3,8	1,0	3,8	2,8	3,5
Domplan	1,6	2,9	2,1	3,3	3,1	3,1
Energetika Celje	6,6	7,0	7,9	3,9	8,6	7,7
Mestni plinovodi	1,4	2,3	1,3	0,5	0,6	2,6
Istrabenz plini	4,6	4,9	2,1	0,4	0,4	3,0
Komunala SG	0,1	0,0	2,1	1,2	1,0	0,4
Javno podjetje Plinovod Sevnica	1,0	0,6	2,1	-3,9	0,4	0,1
Jeko-IN	0,0	-2,0	1,8	0,0	4,8	8,0
JP KPV	2,7	4,9	8,9	4,9	7,6	10,5
Komunalno podjetje Velenje	0,1	0,0	0,5	-0,5	0,8	-0,7
Enos	0,7	4,4	22,2	1,4	1,3	8,4
Povprečje	3,9	4,5	5,7	2,5	3,2	3,9

Tabela 7: Obračanje kratkoročnih poslovnih terjatev dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	6,4	7,6	6,7	7,0	5,0	6,1
Adriaplin	2,9	3,7	3,4	3,1	3,1	4,0
GEN-I	6,8	8,1	8,1	9,7	7,6	7,8
Energetika Ljubljana	4,6	4,5	4,1	4,0	3,6	3,8
Plinarna Maribor	4,6	5,2	4,9	5,3	5,2	4,8
Petrol Energetika	5,0	6,1	6,3	5,4	4,4	3,8
Petrol	8,1	9,3	9,2	10,7	11,0	10,5
Domplan	2,0	2,1	2,0	2,4	1,9	2,1
Energetika Celje	4,0	4,4	4,0	4,0	3,5	3,5
Mestni plinovodi	3,8	4,2	3,7	3,5	3,3	3,6
Istrabenz plini	4,3	4,4	4,3	4,6	4,5	4,3
Komunala SG	3,0	3,3	3,0	3,2	3,5	3,6
Javno podjetje Plinovod Sevnica	2,7	2,6	2,5	3,2	3,0	3,1
Jeko-IN	3,8	4,3	4,4	4,8	5,1	5,9
JP KPV	4,3	5,7	5,5	6,2	5,5	7,2
Komunalno podjetje Velenje	2,6	2,7	2,6	3,2	4,7	5,6
Enos	5,0	5,0	5,0	2,8	2,6	3,7
Povprečje	4,3	4,9	4,7	4,9	4,6	4,9

Tabela 8: Koeficient obračanja sredstev dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	1,2	1,3	1,4	1,6	1,2	1,3
Adriaplin	0,5	0,6	0,7	0,8	0,7	0,8
GEN-I	5,7	6,3	6,2	7,1	5,6	5,4
Energetika Ljubljana	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Plinarna Maribor	1,0	1,2	1,4	1,2	0,9	0,8
Petrol Energetika	1,6	1,8	2,3	2,1	1,7	1,4
Petrol	1,7	2,0	2,2	2,4	2,3	2,3
Domplan	0,8	0,8	0,8	0,9	0,7	0,7
Energetika Celje	1,1	1,5	2,2	2,3	1,9	1,6
Mestni plinovodi	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2
Istrabenz plini	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6
Komunala SG	0,1	0,3	1,3	1,3	1,3	1,1
Javno podjetje Plinovod Sevnica	0,9	0,9	1,0	1,2	0,8	0,6
Jeko-IN	0,4	0,8	2,3	2,4	2,2	2,0
JP KPV	0,3	0,7	1,3	1,3	1,4	1,6
Komunalno podjetje Velenje	0,3	0,4	1,0	1,1	1,5	1,7
Enos	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,7
Povprečje	1,1	1,2	1,5	1,6	1,4	1,4

Tabela 9: Delež dolgov v financiranju dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v %

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	12,6	15,4	19,3	21,5	12,0	5,9
Adriaplin	58,4	57,1	59,4	55,8	53,6	50,5
GEN-I	61,4	79,2	59,8	64,2	73,8	71,3
Energetika Ljubljana	9,7	18,5	16,8	18,2	19,5	16,7
Plinarna Maribor	54,0	41,6	37,8	50,7	44,1	42,0
Petrol Energetika	42,5	45,3	49,2	49,5	49,9	42,6
Petrol	62,6	63,8	68,9	68,5	66,1	67,0
Domplan	49,8	47,3	48,2	44,5	41,5	44,4
Energetika Celje	76,4	52,2	44,3	49,5	40,3	33,5
Mestni plinovodi	49,5	48,1	46,4	44,7	42,0	36,4
Istrabenz plini	52,0	51,6	48,4	49,4	47,6	45,8
Komunala SG	91,6	52,0	49,7	51,3	50,8	58,6
Javno podjetje Plinovod Sevnica	6,3	8,5	16,8	5,5	6,3	8,6
Jeko-IN	93,1	74,3	72,3	65,9	55,0	34,6
JP KPV	80,5	28,9	22,2	19,8	18,4	17,7
Komunalno podjetje Velenje	94,9	82,7	79,8	79,2	78,5	77,3
Enos	63,6	60,3	34,9	34,5	18,6	19,0
Povprečje	56,4	48,6	45,5	45,5	42,2	39,5

Tabela 10: Delež kapitala v financiranju dobaviteljev zemeljskega plina v Sloveniji v obdobju 2009–2014 v %

Podjetje	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Geoplin	84,4	84,4	80,6	78,2	82,8	83,4
Adriaplin	40,6	41,8	39,7	42,8	45,5	48,3
GEN-I	38,5	20,7	19,4	18,6	20,5	21,1
Energetika Ljubljana	87,6	79,8	81,2	80,0	78,7	80,8
Plinarna Maribor	45,4	56,3	59,3	47,5	53,7	56,2
Petrol Energetika	53,1	51,5	47,8	48,1	47,8	55,5
Petrol	35,3	34,1	29,3	29,9	31,8	31,2
Domplan	33,1	34,5	33,7	32,1	34,8	33,6
Energetika Celje	23,4	45,6	50,4	47,7	56,8	62,9
Mestni plinovodi	50,5	51,9	53,6	55,3	57,9	63,5
Istrabenz plini	47,2	47,7	50,7	50,6	52,2	53,5
Komunala SG	5,4	14,6	15,9	15,5	16,5	12,9
Javno podjetje Plinovod Sevnica	93,7	91,5	83,2	94,5	92,5	89,2
Jeko-IN	4,8	16,4	18,2	15,9	21,2	27,5
JP KPV	18,3	65,9	74,1	75,3	77,7	78,5
Komunalno podjetje Velenje	2,9	12,3	13,7	15,1	15,9	15,8
Enos	35,9	39,2	64,7	65,3	79,6	78,6
Povprečje	41,2	46,4	48,0	47,8	50,9	52,5

PRILOGA 2: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v obdobju 2010-2013

Tabela 11: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2010

Kazalec/skupina	Prva skupina	Druga skupina	Tretja skupina	Četrta skupina
Pospešeni koeficient likvidnosti	2,44	1,26	1,22	1,09
Neto prodajna marža	3,50	5,80	2,14	-0,74
Čista donosnost kapitala	8,09	12,50	51,02	-9,45
Čista donosnost sredstev	4,53	5,14	13,61	-0,64
Delež dolgov v financiranju	17,83	51,92	79,23	69,64
Delež kapitala v financiranju	80,38	44,74	20,71	14,42
Število podjetij v posamezni skupini	4	9	1	3

Tabela 12: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2011

Kazalec/skupina	Prva skupina	Druga skupina	Tretja skupina	Četrta skupina
Pospešeni koeficient likvidnosti	1,97	1,31	1,13	1,49
Neto prodajna marža	6,77	4,10	0,85	48,68
Čista donosnost kapitala	9,31	10,31	12,08	43,61
Čista donosnost sredstev	18,78	47,66	66,10	34,87
Delež dolgov v financiranju	7,23	4,95	2,24	22,17
Delež kapitala v financiranju	79,76	47,89	19,27	64,74
Število podjetij v posamezni skupini	4	7	5	1

Tabela 13: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2012

Kazalec/skupina	Prva skupina	Druga skupina	Tretja skupina	Četrta skupina
Pospešeni koeficient likvidnosti	2,85	1,22	1,34	0,82
Neto prodajna marža	0,77	2,61	1,01	0,37
Čista donosnost kapitala	1,99	7,38	37,89	3,00
Čista donosnost sredstev	1,39	3,04	7,18	1,07
Delež dolgov v financiranju	19,92	49,43	64,19	71,20
Delež kapitala v financiranju	78,65	42,46	18,60	20,33
Število podjetij v posamezni skupini	5	8	1	3

Tabela 14: Primerjava srednjih vrednosti izbranih kazalcev po skupinah v letu 2013

Kazalec/skupina	Prva skupina	Druga skupina	Tretja skupina	Četrta skupina
Pospešeni koeficient likvidnosti	3,55	1,20	0,82	1,43
Neto prodajna marža	3,32	3,65	0,76	1,48
Čista donosnost kapitala	3,90	8,38	9,79	16,09
Čista donosnost sredstev	3,05	3,94	2,19	2,90
Delež dolgov v financiranju	14,93	45,57	72,80	52,93
Delež kapitala v financiranju	82,25	49,82	22,75	18,82
Število podjetij v posamezni skupini	5	7	3	2

PRILOGA 3: Seznam pogosteje uporabljenih kratic

MRP	Merilno-regulacijske postaje
GWh	Gigavatna ura
n.p.	Ni podatka